



Mariusz Machynia

WOJSKOWOŚĆ ORDYNANCI OSTROGSKIEJ ZA SANGUSZKÓW (1720-1766). WYBRANE ELEMENTY ¹

Cz. I. Autorament narodowy

Utworzona w 1609 r. Ordynacja Ostrogska zobowiązana była utrzymywać na potrzeby Rzeczypospolitej 300 pieszych żołnierzy i 300 kawalerzystów². Obowiązku tego mieli pilnować kolejni ordynaci. W 1720 r. zmarł w Dubnie starosta sandomierski Aleksander Dominik Lubomirski³, a administrację ordynacji udało się przejąć jego szwagrowi marszałkowi nadwornemu litewskiemu Pawłowi Karolowi Sanguszcze⁴ – mężowi Marianny z Lubomirskich. W 1738 r. przekazał ordynację synowi, miecznikowi litewskiemu Januszowi Aleksandrowi Sanguszcze⁵. Ten prowadził wystawne życie i mocno się zadłużył. Namówiony przez Czartoryskich doprowadził do zawarcia w 1753 r. transakcji kolbuszowskiej, na mocy której rozdał majątki ordynacji pośród tzw. donatariuszy. Transakcji tej i możliwości likwidacji ordynackiego wojska sprzeciwił się król August III z hetmanem wielkim koronnym Janem Klemensem Branickim i rzeszą szlachty.

¹ Wykaz skrótów: (?) – lektura niepewna; bracl. – braclawski; chor. – chorąży; cz. – cześnik; czern. – czernihowski; gr. – gród, grodzki; IPP – Ichmość Panowie; htm. – hetman; JPan – JP, Jegomość Pan, Jejmość Pani; jw. – jak wyżej, kij. – kijowski; klan, klanic – kasztelan, kasztelaniec; kor. – koronny; krzem. – krzemieniecki; łow. – łowczy; ngr. – nowogrodzki; NN – nieznany; OO – Ordynacja Ostrogska; pecz. – podczaszy; pkom. – podkomorzy; pkon. – podkoniuszy; plk – pułkownik; pod. – podolski; poł. – połocki; por. – porucznik; PP – Panowie; psęd. – podsędek; pstol. – podstoli; regtarz – regimentarz; s. – sędzia; scic – starościc; sta – starosta; stdub. – starodubowski; stol. – stolnik; straż. – strażnik; WKL – Wielkie Księstwo Litewskie; wlk. – wielki; wł. – włóka; włod. – włodzimierski; woj. – województwo; woł. – wołyński; wszgr. – wyszogrodzki; z. – ziemski; zwgr. – zwinogrodzki; żyt. – żytomierski; żydacz. – żydaczowski.

² *Ciesielski T.* Armia Koronna w czasach Augusta III. – Warszawa, 2009. – S. 566 i in.; *Zielińska T.* Ordynacje w dawnej Polsce // *Przegląd historyczny*. – Warszawa, 1977. – T. 68, z. 1. – S. 22.

³ *Urzednicy województwa sandomierskiego XVI-XVIII wieku. Spisy / Oprac. K. Chłapowski i A. Falniowska-Gradowska*. – Kórnik, 1993. – S. 118.

⁴ *Marcinek R.* Paweł Karol Sanguszko // *Polski Słownik Biograficzny* (dalej: PSB). – Wrocław-Warszawa-Kraków, 1993. – T. 34. – S. 497-500, *Urzednicy centralni i dostojnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV-XVIII wieku. Spisy / Oprac. H. Lulewicz i A. Rachuba*. – Kórnik, 1994. – S. 79. Według wypisu z grodu łuckiego datowanego 28.XI.1720 r. posesja (intromisja) P. Sanguszki w poszczególne dobra OO nastąpiła między 15 a 22.XI.1720 r. Patrz: *Archiwum Narodowe w Krakowie*. – *Archiwum Sanguszków* (dalej: A.Sang.), 161/3, s. 1.

⁵ *Marcinek R.* Janusz Aleksander Sanguszko // PSB. – Wrocław-Warszawa-Kraków, 1993. – T. 34. – S. 490-492.

Do Dubna wysłano oddziały wojska koronnego.⁶ Powołano specjalną komisję w celu uporządkowania spraw finansowych i wojskowych. Na kilka lat odebrano Sanguszcze administrację dóbr. Jednakże w 1758 r.⁷ król przywrócił mu ordynację m.in. pod warunkiem dalszego utrzymywania pułku ordynackiego. W latach 1762-1764 pod naciskiem Branickiego podjęto jeszcze jedną próbę reform i zbudowania nowego komputu wojska ordynackiego. Ostatecznie w 1766 r. sejm zdecydował o uznaniu transakcji kolbuszowskiej, tym samym kładąc kres istnieniu ordynacji. Dobra ziemskie powstałe z dóbr ordynackich miały w dalszym ciągu utrzymywać kilkuset-osobowy oddział, przeznaczając na ten cel 300000 zł⁸.

Wojsko ordynackie formalnie składało się (tak jak komput wojska RP) z autoramentu narodowego (300 kawalerzystów) i autoramentu cudzoziemskiego (300 piechurów). W praktyce liczebność kształtowała się bardzo różnie. Piechoty było zwykle znacznie mniej, natomiast kawaleria złożona z kilku chorągwi była bliższa etatowi, lub go nawet przewyższała – przynajmniej deklaratywnie. Na czele pułku jazdy⁹ stał pułkownik, wybierany przez ordynata, będący zarazem rotmistrzem husarskiej chorągwi zwanej złotą. Piechota zasadniczo stanowiła garnizon wyposażonej również w artylerię twierdzy dubieńskiej, a dowodził nią i zarazem twierdzą oficer w stopniu pułkownika. Oprócz piechoty w cudzoziemskim autoramencie ordynacji znajdziemy dragonów, rajtarów i grenadierów konnych. Całość finansowana była z przychodów ordynacji. Jazdę wystawiali dzierżawcy poszczególnych dóbr. Część piechoty werbowana była na stałe i pobierała określony żołd, a część werbowana była spośród poddanych ordynackich, którzy służyli w zamian za zwolnienie z powinności poddańczych – trochę na wzór kozacki. Piechota najczęściej przebywała w garnizonie. Natomiast chorągwie jazdy na lato wychodziły w pole i działały zwykle w składzie Partii Ukraińskiej wojska koronnego. Militarnie pułk podlegał władzy hetmańskiej i kierowany był do konkretnej partii wojska koronnego pod rozkazy odpowiedniego regimentarza.

* * *

Celem niniejszego artykułu jest zarysowanie stanu faktycznego i funkcjonowania wojska ordynackiego w początkowych i końcowych latach zarządzania ordynacją przez Pawła i Janusza Sanguszków – ostatnich ordynatów.

⁶ A.Sang. 548/12. M.in. podział ordynacji i ordynanse hetmana wielkiego koronnego Jana Klemensa Branickiego do zajęcia Dubna.

⁷ Dokument Augusta III przywracający Sanguszcze OO i kasujący komisję dubieńską datowano w Warszawie 16.V.1758 r. Patrz: A.Sang. 482/8, s. 1, 2.

⁸ Volumina Legum. Prawa, konstytucje y przywileje Królestwa Polskiego y Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich Prowincji należących [...] uchwalone. – Petersburg, 1860 (reprint: Warszawa, 1980). – T. 7. – S. 215-217.

⁹ Chorągwie autoramentu narodowego nazywano mianem pułku, w przypadku piechoty (autorament cudzoziemski) nierzadko stosowano nazwę regiment.

Część pierwsza poświęcona jest autoramentowi narodowemu, a część druga dotyczy będzie autoramentu cudzoziemskiego (piechota, twierdza) oraz zawierać będzie ewentualne uzupełnienia i sprostowania do części pierwszej.

Autorament narodowy. W skład autoramentu narodowego milicji ordynackiej wchodziły: chorągiew husarska zwana złotą, chorągiew pancerna zwana zwykle białą lub czasami srebrną oraz chorągwie lekkie – tatarskie, kozackie i wołoskie, które m.in. przeznaczone były do mniej zaszczytnych celów, jak służba obozowa, warty, itp. Wszystkie razem składały się na pułk jazdy.

Znaki poważne i koło braterskie. Zasadniczą częścią pułku były chorągwie poważne, czyli husarska i pancerna. Do służby w nich zobowiązani byli posesorzy dóbr ordynackich – tzw. służnych. Każdorazowo wzywani byli ordynansem hetmańskim, potem ordynackim i w końcu pułkowniczym. Jeśli z ważnych przyczyn nie mogli obowiązku wykonać osobiście, powinni byli wystawiać stosowne poczty. Wdowy po posesorach miały oddawać do służby najstarszego syna. Jeśli byłby za młody to miał go zastąpić poczet¹⁰.

Duże znaczenie do końca istnienia milicji ordynackiej odgrywał samorząd żołnierski w postaci koła braterskiego obradującego przed i na zakończenie corocznej kampanii. W kole zasiadali towarzysze chorągwi husarskiej i pancernej, czyli posesorzy dóbr służnych, początkowo bez wyraźnego zaznaczenia przynależności. Zajmowano się sprawami wojskowymi, ale także cywilnymi – bardziej lub mniej istotnymi. Próbowano zmagać się ze stałym problemem unikania przez część posesorów wykonywania swoich obowiązków.

W 1720 r., jeszcze za życia starosty sandomierskiego Aleksandra Dominika Lubomirskiego, koło zebrało się najpierw 8.IV w Konstancyńowie¹¹, a następnie 11.X.1720 r., pod Kałamarynką. Panowie kompania pułku ostrogskiego wracając z obozu pod Braclawiem wybrali „towarzyszy chorągwi pułkowej Księstwa Ostrogskiego” podstolego i podwojewodzkiego braclawskiego Jana Dogiella Cyrynę¹² oraz Andrzeja Wytkopa (Witkopa) Białogłowskiego na posłów do ordynata¹³. Tydzień później (18.X) wydano im stosowną instrukcję, w której

¹⁰ A.Sang. 89/4, s. 1.

¹¹ A.Sang. 459/13, s. 1.

¹² Jan Dogiell (Dogiel) z Lyczakowa Cyryna († a. 14 VI 1728). Patrz: *Nykiel B.* Urzędnicy województwa braclawskiego. Spisy. Materiały (wydruk w posiadaniu autora); Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Księga Sigillat Metryki Koronnej 20, s. 233.

¹³ A.Sang. 459/13, s. 15-18. Koło podpisali: por. pułku ordynackiego Jan Moszyński oraz kompania: Jan Dogiell Cyryna pstol. bracl., Karol Rola Janicki, Michał Szaszkiewicz, K. Kierekieszy, Mikołaj Stoięcki, Jan Strzemeski, Stanisław Służewski, Józef Bośniacki, Jan Ant[oni] Łębkowski, Paweł Sakowicz, A. Białogłowski, Jan Rabczewski, Tomasz Szulc, Tomasz Medwedowski, Michał Falkowski, Antoni Lisicki, Michał Malinowski, Stanisław Lechowicz, Kazimierz Sinkiewicz, Kazimierz Zonicki, Michał Szadurski, [ostatni nieczytelny]. Pisownię nazwisk podano zgodnie ze źródłem.

wyraźnie zaznaczono m.in., że wielu spośród posesorów od lat nie staje pod chorągwią osobiście, ani nie przysyła zastępstwa. Ci powinni zostać osądzeni na kole i ukarani zgodnie z artykułami wojskowymi. Oficerowie powinni ogłosić ich dobra za wakujące, z poinformowaniem o wszystkim hetmana wielkiego koronnego. Następnie prosili, aby komisja inwentaryzacyjna dokonała rozgraniczenia dóbr ordynackich, tak aby posesorowie z wyliczonymi intratami nie zgłaszali się do innych sądów tylko do wojskowego sądu ordynackiego. Prosili o wydanie z archiwum porucznikowi Janowi S. Moszyńskiemu¹⁴ duktu granic posesji, tak aby mógł zapobiegać nieprawidłowości. Prosili, aby przed rewizją porucznika z kancelarii książęcej nie były wydawane żadne przywileje na dobra. Po zakończeniu rewizji ordynat miał być poinformowany o tym, “kto dobrym, a kto złym prawem trzyma dobra”. Wnosili także, aby posesorowie trzymający wie ordynackie, którzy służyli w wojsku kwarcianym i nie chcieli wycofać pocztów z chorągwi kwarcianych zostali pozbawieni tych dóbr i żeby podziękowano im za służbę ordynacką, “ponieważ to jest wielka niesłuszność... nie tylko przeciwko prawu pospolitemu ale i Boskiemu”. Skarżyli się także na chorągwie tatarską pana Rudziewicza i kozacką, które zostały wyznaczone rozkazem księcia ordynata do usługi Rzeczypospolitej i do pułku ordynackiego, a które nie chcą czynić powinności lekkobrojnej i do pułku nie przybyły, osłabiając go liczebnie i tym samym zlekceważyły rozkazy hetmańskie i porucznika Moszyńskiego¹⁵. Wobec czego kołujący prosili o ukaranie rotmistrza Rudziewicza i kozaków. Zarzucono mu, że dzierżył na swojej chorągwi kilka wsi, jednak część Tatarów poosadzał na chłopów zamiast żołnierzy i wszystkie intraty zabierał dla siebie “i podobno ku Chocimiu myśli”. Pod nieobecność Tatarów i kozaków porucznik zmuszony został do użycia na warty (furwachty) i do innych mniej zaszczytnych funkcji towarzyszy i pocztowych spod chorągwi „contra autoritatem chorągwi”. W końcu prosili, żeby przy rewizji zlikwidować mytnice na gościńcach w ordynacji niesłusznie pobierające myto¹⁶. Działania weryfikacyjne przerwała śmierć ordynata.

¹⁴ Por. OO Jan Moszyński przyniósł przywilej wystawiony dla siebie 20.X.1714 r. przez Lubomirskiego w Kolbuszowej na posesję wsi Niemowicze położonej w kluczu stepańskim (powiat łucki) i Czerniatyn w kluczu konstantynowskim (powiat krzemieniecki). Patrz: wypis z gr. łuckiego 31.V.1715 r. A.Sang. 480/4, s. 3. Moszyński zmarł przed 10.III.1739. Patrz: wypis z gr. krzem. z 17.III.1739 r. A.Sang. 480/4, s. 11-13.

¹⁵ Warto w tym miejscu dodać, że obecność na wyprawie wojennej zwalniała z innych cywilnych obowiązków, czego dowodzi zaświadczenie z 14.IX.1720 r. wydane przez regimentarza partii ukraińskiej Felicjana Wolanowskiego. Zaświadczał w nim, że Moszyński zgodnie z rozkazem htm. wlk. kor. [Adama Sieniawskiego] przybył z pułkiem do obozu pod Braclaw i dlatego nie może stawić się osobiście w Trybunale Lubelskim i w grodach łuckim i krzemienieckim. Patrz: A.Sang. 459/13, s. 5.

¹⁶ A.Sang. 459/13, s. 7-12. Instrukcję podpisali: por. pułku ordynackiego Jan Moszyński oraz kompania: Karol Rola Janicki, Michał Szaszkwicz, Mikołaj Stoiecki, Stanisław Służewski, K. Kierekieszy, Jan A. z Ł. Łebkowski, Jan Trzemecki, Wojciech Petrykowski, Jan Rabczewski, Józef Bośniacki, Józef Matczyński, Michał Szadurski, Kazimierz Sienkewicz, Jan Krzesnioski, Stanisław Lechowicz, Jan Trzemeski, Marcin Piątkowski, Paweł Sakowic, Tomasz Szulc, Michał Malinowski, Michał Falkowski, Tomasz Medwedowski, Kazimierz Zonicki.

W roku następnym pułk ordynacki wyruszył w pole na mocy rozkazu płka Wolanowskiego z 10.VII, który nakazał stawienie się do obozu pod Granów¹⁷. Ordynans dotarł 25.VII i nazajutrz oddział wymaszerował. Po zakończeniu kampanii w obozie pod Bahłajami kolejny raz obradowało koło braterskie, na którym 30.IX.1721 r. wrócono do sprawy rewizji dóbr i poproszono porucznika o jej kontynuowanie, ponieważ w dalszym ciągu wielu spośród posesorów w ogóle nie przybyło na wyprawę, a wielu wystawiło nierówne poczty w stosunku do osiągniętych intrat. Moszyński zaś zawiesił rewizję, uzależniając ją od wyraźnej woli nowego ordynata – Pawła Karola Sanguszki. Kołujący zobligowali go do uproszenia księcia o zgodę.

Następnie zajęto się sprawami mniej istotnymi: podkomorzyc nowogrodzki Załęski¹⁸ wniósł skargę na Dominika Przyłuskiego i panów Kierekieszów, że ci publicznie w kościele oskarżyli jego i Samuela Popowskiego, “że ustawicznie piją, nie po chrześcijańsku ale bardziej po lutersku żyją, w kościele nigdy nie bywają, ani się spowiadają”. Ponieważ jedni na kampanię nie przybyli, a inni na koło, więc prosił porucznika, aby ten z sześcioma towarzyszami według artykułu wojskowego sprawę osądził i zamknął. Następnie Stefan Żaboklicki prosił porucznika o “restytucję honoru”, ponieważ w bliżej nie znanej sprawie z Petrykowskim, ten ostatni mimo deklaracji i obietnicy nie stawiał się do chorągwi, aby umożliwić osądzenie sprawy¹⁹. Zajmowano się także innymi sprawami. Na jednym z wcześniejszych kół, które odbyło się 8.IV.1720 r. w konwencie Dominikanów w Starymkonstantynowie postanowiono dobrowolnie “pro Gloria Dei..., aby całkiem bazylika nie zniszczała” opodatkować się po talarze bitym od konia na rzecz świątyni. Kościół był w nienajlepszym stanie (“nabożeństwa już niebezpieczne, bo mury się rozwalają”)²⁰.

Lustracja z 1723 r. i komput z 1726 r. Lustrację dóbr ordynackich przeprowadzono w 1723 roku²¹. Wykazano dobra tzw. służne, czyli zobowiązane do obowiązku służby wojennej, z ich aktualnymi posesorami i wysokość procentów z nich uzyskiwanych. Na tej podstawie ustalono komput pułku ordynackiego. Na wystawienie konia husarskiego ustalono kwotę 400 zł, a na

¹⁷ A.Sang. 459/13, s. 27.

¹⁸ Prawdopodobnie Wojciech Szlubiec Załęski, późniejszy stolnik nowogrodzki (nominacja 3.III.1731), syn Konstantego. Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego XV-XVIII wieku. Spisy / Oprac. E. Janas i W. Kłaczewski. – Kórnik, 2002. – S. 228, 243.

¹⁹ A.Sang. 459/13, s. 23-25. Koło podpisali: por. Jan St. Moszyński, Stefan Żaboklicki, Antoni Hołowiński, Michał Zawadyński, Wojciech Bukojemski, Jakub Popowski, Franciszek Gąsiewski (?), Antoni Brzezański, Daniel Medyn, Józef Wyleżyński, Franciszek Pogorzelski, Jerzy Zurakoski, Piotr Wilkoski, Michał Szadurski, Jan Kieznoski (?) [Krzesniosk?], Kazimierz Sienkiewicz, Marcin Piontkowski, Tomasz Szulc, Antoni Służewski, Bazyl Draczeski, Andrzej Czarnecki, Jan Trzemeski, Jan Lechowicz.

²⁰ Ibidem, s. 1.

²¹ A.Sang. 620, s. 35-46.

pancernego 300 zł. Osobno wykazano dobra stołowe i dziedziczne błędnie rozdane jako służne z obowiązkiem wojskowym i zastawne bez obowiązku wojskowego. Łącznie wymieniono z podziałem na klucze ok. 318 miejscowości (248 służnych i 70 stołowych) oraz ok. 245 posesorów. Niektóre nazwiska jednak powtarzają się i nie ma pewności, czy dotyczą tych samych osób, czy innych. 3 wsie w kluczu pikowskim nie miały posesorów. W 11 dobrach położonych w kluczu stepańskim, a dzierzawionych przez stę ostrskiego Woronicza, pstol. kij. Trypolskiego i Skirmunta nie dopuszczono do lustracji. W tymże kluczu zapomniano także zlustrować 4 wsie.

Wyniki lustracji stały się podstawą spisania komputu pułku. Znamy etat sporządzony kilka lat później i datowany 2.IV.1726 r. Zawiera on 159 nazwisk osób z podziałem na klucze, w których byli posesorami²². Wymieniono w nim także dobra stołowe i dziedziczne z posesorami rozdane jako służne (43 miejscowości i tyłuż posesorów). Wyniki lustracji z 1723 r. i komput z 1726 r. podane zostały w załączniku nr I.

Weryfikacja zobowiązań niewiele zmieniła. W roku następnym 1727 stawilo się na miejscu zbiórki – jak pisał w rejestrze kompanii chor. Piaskowski – dwudziestu kilku towarzyszy, z których ok. 20 rozjechało się do domów przed wyprowadzeniem chorągwi w pole. Niektórzy z nich pozostawili poczty, inni je przysłali, a jeszcze inni sami nie przybyli i nie przysłali pocztów²³. Oprócz oficerskich (płk, chor.) wystawiono 46 szeregowych.

Znaki lekkie. Ważnym elementem wojskowości ordynackiej były chorągwie tatarskie. Znamy komput chorągwi rotmistrza Chalembeka z 1724 r.²⁴ Jej dowództwo przechodziło z ojca na syna. W skład teoretycznie i praktycznie 50-konnej chorągwi wchodziło: rtm., por. chor., dobosz, muła i 27 towarzyszy z 48 końmi, nie licząc rotmistrzowskich. Posiadali ziemię w Ostrogu na ul. Tatarskiej, Chyżnikach i Rozważu, łącznie z poddanymi. Komput i struktura własności została podana w załączniku nr II.

W dobrach sanguszkowskich m.in. w Ohijowcach i Mecherzyńcach Wołoskich stacjonowały chorągwie lekkie – wołoskie, złożone m.in. z drobnej szlachty – mieszkańców tych miejscowości, którzy służyli w zamian za zwolnienie z innych

²² A.Sang. 462/4, s. 1-7.

²³ A.Sang. 549/1, s. 117-119. Stawili się i pozostali: płk, chor, dob., Szaszkiewicz, Kierekiesza, Jakowski, Kmita, Barcikowski, Bartkowski, Bukojemski; poczty wystawili: Baranowski alias Wyleżyński, Zwolski, Sewruk, Bełdowski, Diakowski, Kownacki, Kmita, Rabczewski, Zardecki, Szaniawski, Cyryna, Petraszkiewicz, Kuczewski, Ostrowicki, Przyłuski stary, Przyłuski młody, Kosiński, Kornelowski, Wilkowski, Malawski, Ledochowki, Giżycki, Trzemeski, Iliński, Zielinski, Grocholski, Czerminski, Zwirzchowski, Sebastiański, Głuchowski, Tarnawski, Rusiecki, Kulesza, Rozniatowski, Kołataj, Popowski, Lisiecki, Morgulec, Zawadyński, Kozłowski, Jahodyński, Szczodrowski, Gostwicki, Janicki, Łepkowski, Wiechowski. Chor. S.B. Piaskowski odbywał powinności swoimi pocztami za Szulborskiego.

²⁴ A.Sang. 468/12, s. 5-15.

powinności, w tym z czynszu²⁵. Chorągwie te w razie potrzeby mogły wspierać wojsko ordynackie. Podobnie było w innych kluczach, np. w ilinieckim²⁶.

Inna w swoim charakterze była zaciągnięta na początku lat 20-tych chorągiew lekka rtm. Zywułta. Utrzymywana była przez dobra ordynackie. Furaż na 60 koni w wysokości 120 osmaków owsa i 120 wozów siana na miesiąc miały dać w II.1721 r. wsie: Pełcza, połowa Buderaża, Hołowczyce, Torokanów, Obhów, Sudobycz, Semiduby, Załuże. Prowiant miesięczny wyznaczono z prowentów dubieńskich (240 garncy grochu, 240 garncy krup albo jagieł; 15 osmaków hreczki, 15 osmaków pszenicy, 30 osmaków żyta, 40 zł na olej i 15 zł na sól)²⁷.

Pułk ordynacki wspomagany był przez kozaków. Tylko w kluczu cudnowskim w 1724 r. mieszkało ok. 47 kozaków (Cudnów 24, Januszpol 8, Piątka 2 (ataman pułkowy), Miropol 8, Wilsk 3, Romanów 2). Część z nich wyznaczona była do posługi w pułku. Pozostali pełnili służbę na miejscu. Podobnie było w innych kluczach²⁸. Kozakami dowodził ataman pułkowy²⁹.

W ostatnich latach istnienia ordynacji liczbę chorągwi lekkich ustalono na cztery i zaczęto je nazywać – zgodnie z państwowym nazewnictwem komputowym – chorągiewami przedniej straży.

Ostatnia próba reformy z lat 1762-1764. Część posesorów do końca istnienia ordynacji unikała wypełniania obowiązku wojskowego. Wielokrotnie starano się temu zaradzić. M.in. w latach 50-tych w czasie administrowania dobrami przez komisję po zajęciu Dubna przez wojsko koronne. W 1762 r. podjęto ostatnią próbę zreformowania całego wojska ordynackiego. Dyspozycję do uregulowania etatu – zakładającego 300 jezdnych i 300 pieszych – wydał marszałek nadworny WKL, ordynat Janusz Aleksander Sanguszko 3 lipca 1762 r. w Konstantynowie po uprzednich monitach i naciskach hetmana wielkiego koronnego Jana Klemensa Branickiego.

Do pomocy przy ułożeniu etatu ordynat „uprosił” oficerów ordynackich: starostę nowogrodzkiego, pułkownika Franciszka Czackiego; chorążego

²⁵ A.Sang. 603, 608. Skład chorągwi ohijowskiej (20.III.1751 r.): rtm. Misiewicz, por. Łukawski, chor. Jan Łukawiecki, ok. 40 tow. szlachty i wołoszy oraz 29 pieszych służby (13 u rtm., 3 u chor.). Skład chorągwi mecherzynieckiej: rtm. Michał Isak Latczewski, por. Latczewski, chor. Antoni Isak Latczewski, tow. 50 wołoszy i szlachty, 4 szlachty do służby i 28 pieszych służby szlachty. Patrz: A.Sang 608. Z czasem chorągiew lekka ohijowska przeszła pod władzę marszałkowej Barbary z Duninów Sanguszkowej – wdowy po Pawle (tak w 1754 r.). Patrz: A.Sang. 603, s. 3.

²⁶ W miejscowości Skibień (Scibin) chorągiew wołoska: rtm. Teodor Wołkowiński, por. Szymon Senenko i ok. 24 szlachty oraz siedmiu pieszych; w Strzyżakowie: rtm. Antoni Zacharia, por. Jan Stupnicki i ok. 29 szlachty; w Dobrowińcach chorągiew wołoska: rtm. Murdzyńko, por. Mardzyńko, chor. Jerzy Zacharia, 42 szlachty + 12 poddanych. Razem ok. 123 ludzi. Patrz: A.Sang. 608.

²⁷ A.Sang. 549/1, s. 115.

²⁸ A.Sang. 228; 458, s. 7.

²⁹ 31.III.1750 w Czartorii, strażnik i płk OO Sługocki dał zwierzchność i komendę nad kozakami pułkowymi kozakowi z Romanowa Kalenikowi Bondarczukowi, ponieważ dotychczasowy ataman pułkowych kozaków ordynackich Jarosz był „nieregularny oraz niesposobny i nierzetelny” w dysponowaniu ludźmi będącymi w jego komendzie. Patrz: A.Sang. 457/3, s. 45.

żytomierskiego, podwojewódzkiego sądowego generału woj. kij., porucznika Kazimierza Chojeckiego³⁰; cześnika ziemi bielskiej, chorążego Stefana Burzyńskiego; pułkownika pułku pieszego Michała Świewkowskiego i majora tegoż pułku Tomasza Świdarskiego. Mieli możliwie szybko ustalić regularną służbę i płacę z dóbr ordynackich na oba autoramenty zgodnie z zadanymi komputami. Zmieniono częściowo ideę płacy wojska, m.in. wyznaczono stałe pensje dla oficerów jazdy. Ze wszystkich dóbr Sanguszki i posesorów dóbr ordynacji przeznaczono na regiment pieszy 118029 zł 15 gr. płatnych corocznie w dwóch ratach, jak w wojsku komputowym³¹. Chorągiew złota husarska miała liczyć sto trzydzieści koni, chorągiew pancerna – pięćdziesiąt koni, cztery chorągwie lekkie – łącznie sto dwadzieścia koni, regiment pieszy – trzysta ludzi “z konserwacją onych przyzwoitą”. Założono również konserwację fortecy dubieńskiej. Ordynat obiecał akceptację ułożonego regulaminu i wystąpienie o aprobatę do hetmana Branickiego. Postanowienia regulaminu, z wyłączeniem piechoty, pokazane zostały w załączniku nr III.

Chorągiew husarska miała być, jak dotychczas utrzymywana przez posesorów dóbr. Pułkownik dostał w posesję Pików³². Chorągiew pancerna posiadała uposażenie w Michałowcach i Warakowcach. Chorągwie lekkie przedniej straży to jest: rtm. Chalembeka stacjonująca w Motrunkach, na Tatarskiej ulicy, w Konstantynowie i Demkowcach; rtm. Maszkowskiego – w Sachnowcach i Malkach (klucz konstantynowski); rtm. Omiecińskiego – w Sulżynie i Dworcu (także klucz konstantynowski); rtm. Leśniowskiego – na Przedmieściu Ostrogskim i we wsi Rozważu (klucz ostrogski) korzystały z dóbr stacjonowania. Jednakże środki pozyskane z tych dóbr i dodatki z innych nie były wystarczające, ani regularne. Wobec czego postanowiono wyznaczyć następujące kapitulacje oficerskie: por. hus. z racji odebrania mu dóbr Czerniatyna wyznaczono 6 tys. zł, chor. hus. – 3 tys. zł, rtm. panc. 3 tys. zł, por. panc. – 600 zł, chor. panc. – 300 zł.

Określono także kwotowe dodatki na poszczególne chorągwie: na 50-konną chorągiew pancerną w wysokości 5 tys. zł; na chorągwie lekkie Chalembeka i Maszkowskiego po 1200 zł; na chorągiew Omiecińskiego 2400 zł; a na chorągiew

³⁰ Patrz: *Rzemieniecki K.* Zarys biografii Franciszka Kazimierza Chojeckiego oficera milicji Ordynacji Ostrogskiej // *Острозька давнина*. – Острпир 2014. – Вип. 3. – С. 101-112. Posiadał w posesji wsie Samczyki i Ostrykowce z prowentem 10000 zł, położone w kluczu konstantynowskim uzyskane od J. Sanguszki 19.V.1737 r. Patrz: A.Sang. 620, s. 15.

³¹ Центральний державний історичний архів України, м. Київ (dalej: ЦДІАК України). – Ф. 11, оп. 1, спр. 48 (księga grodzka żytomierska), арк. 351 зв.-352 зв. Postanowienia regulaminu dotyczące piechoty, artylerii i twierdzy dubieńskiej przedstawione zostaną w części II niniejszej pracy.

³² Czacki odebrał 6 kwietnia 1760 r. w Ostrogu od ordynata J. Sanguszki patent na pułkownikostwo OO i uposażenie w postaci Czartorii z przysiółkami, której posesja przypisana była do funkcji pułkownikowskiej, po dobrowolnym ustąpieniu wcześniejszego pułkownika OO starosty wiskiego i tyszowieckiego Adama Rostkowskiego. 11 października tr. uzyskał aprobatę hetmana Branickiego na instrument ordynata zamieniający klucz czartoryjski na miasto Pików z przyległościami. Patrz: *Ibidem*, арк. 345 зв.

Leśniowskiego 1800 zł. W ten sposób założono, że każda lekka chorągiew otrzyma, łącznie z wcześniej wyznaczoną płacą po 3400 zł. Pieniądze powinny być wybierane z wyznaczonych dóbr dwa razy w roku³³.

Ordynat podpisał i opieczętował nowy regulamin 20 października 1762 r. w Dubnie³⁴. Hetman zaś aprobował wszystkie postanowienia dokumentu dopiero 27 sierpnia 1763 r.³⁵ w Warszawie, a ich wprowadzenie w życie zlecił pułkownikowi Czackiemu³⁶. W ordynansie wydanym 26 sierpnia 1763 r. w Warszawie nakazał pułkownikowi jak najszybsze złożenie koła chorągwi złotej w Pikowie i zaprezentowanie nowego komputu pułku oraz formy i terminów płatności. Po zakończeniu koła Czacki miał odesłać uchwałę do hetmana³⁷. W tym samym dniu hetman wydał Czackiemu tzw. "kontrordynans", w którym napisał, że ze względu na różne przeszkody i trudności związane z nowym komputem i punktualnością płacy, odwołuje swój poprzedni ordynans i decyduje, aby pułk nie ruszał do obozu na terażniejszą kampanię a został doprowadzony do stanu perfekcyjnego "na dalsze wojenne RP usługi"³⁸.

Nowy regulamin został zdecydowanie oprotestowany przez posesorów dóbr, w wyniku czego Branicki wydał 23.III.1764 r. w Białymstoku kolejny ordynans pułkownikowi Czackiemu w celu zwołania kolejnego koła pułkowego tradycyjnie do Pikowa i szybkiego załatwienia sprawy, tak aby na 1 maja chorągwie ordynackie były w pełnej gotowości, w komplecie, na dobrych koniach i w pełnym rynsztunku. W przypadku nieobecności Czackiego, ze względu na jego posłowanie na sejm konwokacyjny, koło mieli złożyć oficerowie husarscy lub komendant chorągwi wspólnie z kompanią.³⁹ Czacki powołując się na ordynans hetmański i "widząc w niektórych posesorach zapomnianą służbę" polecił 17 kwietnia z Warszawy, aby kompania husarska zjechała się do chorągwi stojącej w Pikowie na 12 maja 1764 r.⁴⁰ i tam w nawiązaniu do wcześniejszego rejestru spisane podczas działającej w Dubnie komisji, ułożyli nowy rejestr, tak aby żaden z posesorów "nie czuł się być dotknięty". Podpisany rejestr miał zostać oblatowany w grodzie bełskim. Postanowiono szybkie skompletowanie wszystkich chorągwi dla pożytku Rzeczypospolitej i wzmocnienia swoich praw do dzierżaw "przez ochoczą służbę". Miano wyznaczyć całoroczną płacę dla każdej chorągwi i zabezpieczenie jej w kasie generalnej oraz dostarczyć dobre, zdadne do

³³ ЦДІАК України. – Ф. 11, оп. 1, спр. 48, арк. 345-346.

³⁴ Ibidem, арк. 352 зб.

³⁵ Ibidem, арк. 343-353, nr 417. Oblata najpierw w grodzie liwskim (f. 4 in vigilia festi nativitatis BVM 7.IX.1763), potem w kijowskim i na końcu w żytomierskim 19.XI.1763 r.

³⁶ Ibidem, арк. 352 зб.-353.

³⁷ Ibidem, арк. 353-353 зб., nr 418. Oblata najpierw w grodzie liwskim (f. 4 in vigilia festi nativitatis BVM 7.IX.1763), potem kijowskim i na końcu żytomierskim 21.XI.1763 r.

³⁸ Ibidem, арк. 354-354 зб., nr 419. Oblata jw.

³⁹ Muzeum Narodowe w Krakowie. – Biblioteka Ksiąząt Czartoryskich (dalej: B.Czart.) 2635 IV, s. 317, 318.

⁴⁰ Ibidem, s. 319.

służby wojskowej konie i zaopatrzyć żołnierzy w dobrą broń i porządne mundury, co zresztą zalecane było wcześniejszymi rozkazami. Z wykonania rozkazu nie zwalniała ewentualna nieobecność na kole, ale “zebrawszy się do osób 12 lub 6” mieli ułożyć obowiązujący regulamin⁴¹.

12 maja 1764 r.⁴² towarzystwo zjechało na miejsce konsystencji chorągwi złotej do Pikowa pod przewodnictwem cz. ziemi bielskiej, chor. S. Burzyńskiego. Najpierw wybrali spośród siebie delegatów do ks. Prymasa Korony Polskiej i WKL, arcybiskupa gnieźnieńskiego Władysława Aleksandra Łubieńskiego w celu złożenia homagium oraz do kasztelana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego Jana Klemensa Branickiego, do wojewody krakowskiego, hetmana polnego koronnego Wacława Rzewuskiego i do marszałka nadwornego litewskiego, ordynata i szefa pułku księcia Janusza Sanguszki⁴³. Potem obrano rezydentów chorągwi⁴⁴ i przystąpiono do uchwalenia komputu pułku, powołując się na decyzje pierwszego ordynata, późniejsze rozkazy hetmańskie i potrzeby Rzeczypospolitej. Spisano rejestr “służby wojennej i wyprawy pocztów chorągwi Złotej Husarskiej Pułku Ordynacji Ostrogskiej” i datowano 20 maja w Pikowie⁴⁵. Spis poza oficerami (płk, por. i chor.), dobozem i dwoma trębaczami wylicza 133 towarzyszy z 258 szeregowymi. Czyli w całości daje to sumę 397 ludzi. Dane rejestru zamieszczono w załączniku nr III.

Następnie określono jednolite w formie i barwie umundurowanie⁴⁶. Granatowy płaszcz miał być sporządzony na 4 lata z 8 łokci sukna; szarawary także granatowe

⁴¹ B.Czart., s. 318, 319.

⁴² Ibidem, s. 317-328. Laudum koła z regulaminem.

⁴³ Do Prymasa i hetmana wielkiego delegowano: klanica wszgr. Kajetana z Gozdawy Giżyckiego, pstol. zwgr. Kajetana Żółkiewskiego; do htm. polnego: starościca hudajkowskiego (utajkowskiego) Jana Swetopełka Czetwertyńskiego i pcz. malb. Jana Przyłuskiego; do ordynata: pcz. parnawskiego Stanisława Galicza, pcz. żydacz. Antoniego Kornelowskiego. Patrz: Ibidem, s. 320.

⁴⁴ Rezydentami zostali wybrani: scic utajkowski Jan Swetopełk Czetwertyński, pstol. zwgr. K. Żółkiewski, pcz. malb. Jan Przyłuski, cześnikowic bielski Walenty Burzyński, pcz. infl. Stanisław Roźniatowski i łow. smoleński Adam Peretiatkiewicz. Patrz: Ibidem.

⁴⁵ Ibidem, s. 329. Koło i rejestr osobiście podpisali: chorąży Chorągwi Złotej Pułku OO S.A. z Burzyna Burzyński, komendant Chorągwi Złotej J. Wyleżyński, s.[starościc?] Stefan Swatopełk ks. Czetwertyński, Franciszek Cielecki, Kajetan Gozdawa Giżycki, Józef Skarbek Kiełczewski, Stanisław Wróblewski, Kajetan Lubicz Żółkiewski, Jan Żaboklicki, Tomasz Wyhowski, Stanisław Nieczuja Galicz, Michał Borowski, Ludwik Pruszyński, Adam Słampacha [Szampacha?] Bośniacki, T. Waniewicz, J.A. Peretiatkiewicz, F. Janiszewski, J. Sakowicz, B. Pruszyński, Ant.[oni] Kornelowski, Stan.[isław] Kostka Bielski, T.[?] Jastrzębski, Antoni Kamieński, Ignacy Szaszkiwicz, Józef Socha Chomętowski, Michał Kornelowski, chor. Chorągwi Panczernej Pułku OO FK[?] Brzozowski, JW.[?] Bagiński tow. chor. panc. pułku OO, Elizeusz Michałowski tow. chor. panc. pułku OO.

⁴⁶ Dotychczas towarzysze chorągwi złotej winni być umundurowani, wyposażeni i uzbrojeni na wzór husarii kwarcianej, konno, w zbrojach i „lampartach” – zgodnie z hetmańskimi wytycznymi. Powinni wyposażyć szeregowych w konie zdolne do służby; czerwone katanki i także mituki, „piękne wilki”, zbroje, juchtowe munsztuki, z czepcami, oraz należytą broń i ostrogi. Pisał o tym 16.III.1746 r. w Dubnie J. Sanguszko w rozkazie do posesorów dóbr w kluczach cudnowskim i wilskim, nakazującym im gotowość do stawienie się do chorągwi złotej na przyszłą kampanię. Patrz: A.Sang. 457/3, s. 36.

z czerwonymi obszlągami na dole uszyte z 4 łokci sukna i pół łokcia sukna czerwonego; katanka z 4 łokci czerwonego sukna, granatowe wyłogi z ćwierci łokcia sukna, a mituk z 3 łokci. Na frędzle do mituka i guziki przeznaczono po zł 1. Rozporządzenie dotyczyło tych posesorów, którzy jeszcze nie wystawili szeregowych do chorągwi, lub ich nie umundurowali. Pozostali, będący już “u chorągwi”, czasowo mogli pozostać w dotychczasowych mundurach, jednak winny zgadzać się co do formy. Wszyscy na wykonanie zaleceń dostali 4 tygodnie, a egzekucję polecono pułkownikowi.

Wyznaczono kwoty na utrzymanie szeregowych, z zaznaczeniem punktualnego, corocznego dostarczania do komendy. Na każdego przeznaczono 234 zł rocznie, z czego: 80 zł tzw. zasług, z których powinien kupić sobie żupan granatowy, czapkę, uniform, pas, ostrogi i in.; 104 zł pieniędzy strawnych; 8 zł na kapelana, koniuszego i cyrulika; 6 zł na na proch i kule, okucie konia, skałki itp.; 36 zł na zimowanie konia⁴⁷.

Nakazano także sporządzenie dobrej broni i wyposażenia. Oprawne w mosiądz karabiny i pistolety, ładownice, flintpasy i pałasze powinny być przez wszystkich na czas wysyłane do komendy. W przeciwnym razie broń i oporządzenie powinni zorganizować pozostali koledzy i pułkownik, lub ściągnąć 108 zł. Na wykonanie powyższego łącznie z dostarczeniem koni wyznaczono 4 tygodnie. Ze względu na szczupłość czasu nie zdążono przygotować regulaminu służby, wobec czego oparto się na dawnych kołowych dyspozycjach i deklaracjach posesorów. Ułożenie nowego regulaminu odłożono do następnego koła, które powinno odbywać się corocznie. Zobowiązano się do ewentualnego zweryfikowania obowiązku do służby po zlustrowaniu prowentów z dóbr⁴⁸.

Część z kołujących oprotestowała nowe postanowienia i stare dyspozycje, twierdząc że są nieadekwatne do uzyskiwanych dochodów z dóbr i innych obciążeń. Protestujący twierdzili, że mają zbyt małe prowenty lub, że zmieniły się granice dóbr. Jednakże „szczególnie *amore boni publicy*” zgodzili się je jednorazowo wypełnić, do następnego koła⁴⁹. Założono również przeprowadzenie za zgodą ordynata kolejnej lustracji i sporządzenie nowego rejestru. Prawdopodobnie ze względu na napięcia polityczne w czasie bezkrólestwa, postanowiono wypełnić ułożony husarski rejestr, traktując go w sposób tymczasowy.

Następnie kołujący przystąpili do ułożenia rejestru chorągwi białej pancernej, która miała stawać do usług w komplecie 32 koni. Komenderował chorągwią łowczy czernichowski, rotmistrz Jan Brodowski, porucznikiem był miecznik

⁴⁷ B.Czart. 2635 IV, s. 325.

⁴⁸ Ibidem, s. 326.

⁴⁹ Byli to: pcz. infl. Rakowski, cz. poznański Miastkowski, skarb. drohicki Kamiński, pcz. żydacz. Antoni Michał Kornelowski, podomorzycowie parnawscy Jastrzębscy, cz. wiski Waniewicz, łow. braci. Józef Socha Chomętowski, skarb. nurski Sakowicz, stol. wszgr. Jabłonowski, regent winnicki Pruszyński, łow. ngr. Sadowski – wszyscy kompania chorągwi złotej husarskiej. Patrz: Ibidem, s. 327.

kijowski Aleksander Grocholski, a chorążym Felicjan Brzozowski. Oficerowie nie mieli tzw. kapitulacji czyli rodzaju umowy o pracę z wyznaczonym żołdem. Także i w tym przypadku skarżono się na szczupłość prowentów, zmiany granic i uszczuplenie gruntów i tym samym zbytne obciążenia wynikające z aktualnego rejestru. Za rotmistrzostwa Michałowskiego oprócz dochodów z dóbr Warakowiec i Michałowiec uzyskano 9400 zł dodatku, które to pieniądze przestały docierać do chorągwi. W tej sprawie postanowiono zwrócić się do ordynata⁵⁰.

Następnie przystąpiono do „zważenia” kompletu chorągwi przedniej straży. Zasadniczo zgodzono się z pomniejszeniem każdej do 30 koni ze względu na uszczuplenie gruntów i prowentów z zaznaczeniem, że kiedyś liczyły po 50 koni. Ewentualne zmiany pozostawiono do decyzji ordynata.

Zlecono delegatom do hetmanów i ordynata, aby się dopraszali sprawiedliwszych obciążeń lub przywrócenia „oberwanych gruntów”, albo poprawienia płacy i jej regularności.

W końcu kołujący wybrali spośród siebie dziewięciu towarzyszy-posesorów na rezydentów przy chorągwi złotej, tak aby byli obecni przynajmniej w połowie, wzajemnie się luzując na nadchodzącej kampani⁵¹.

Wykorzystanie wojska ordynackiego. Wojsko ordynackie wykorzystywane było do kilku celów. Po pierwsze razem z koronnymi oddziałami komputowymi uczestniczyło w ochronie granic kijowskiego i braclawskiego, po drugie brało udział w akcjach skierowanych przeciwko hajdamakom i wreszcie ochraniało dobra ordynackie przed zajazdami i napadami. Wzięło także udział w działaniach wojennych 1734 r. Pułk jazdy ordynacji ostrogskiej corocznie od lat 20-tych, letnią porą działał w składzie partii ukraińskiej wojska koronnego. Jesienią chorągwie wracały do swoich domów i pozostawały tam do następnej wiosny. Wyjątkowo w latach 1738 i 1754-1756 skierowano je do partii wołyńskiej. Oto przykłady: 16.VI.1721 r. w Tarnorudzie kasztelan krakowski, hetman wielki koronny Adam Sieniawski wydał rozkaz stol. poł., płkowi Stefanowi Missunie na ściągnięcie chorągwi ordynackich pod Pików⁵², rok później 20.IV.1722 r. w Brzeżanach rozkazał Missunie⁵³ lub por. Moszyńskiemu, aby “ruszył się ze

⁵⁰ Ibidem, s. 327.

⁵¹ Wybrano miecz. Wróblewskiego, pods. Żółkiewskiego, chor. Żaboklickiego, Wierzchowskiego, Borowskiego, mieczn. Rocha Czeczela, Tadeusza Cieleckiego (?), Stanisława Krajewskiego i Jastrzębskiego. Patrz: Ibidem, s. 329.

⁵² A.Sang. 40/1, s. 1. Tutaj określony jako płk ordynacji ostrogskiej i dubieńskiej.

⁵³ Stefan Missuna, stolnik połocki. Patrz: Ibidem, 462/4, s. 3; Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy. – Warszawa, 2018. – T. 5 [Ziemia połocka i województwo połockie XIV-XVIII wiek] / Pod. red. H. Lulewicz, oprac. H. Lulewicz, A. Rachuba, A. Haratym, A. Macuk i A. Radaman (dalej: Urzędnicy połoccy). – S. 218. Czasem występował jako cz. bracl. Patrz: *Nykiel B.* Urzędnicy województwa braclawskiego... Pierwszą żoną S. Missuny była Barbara z Białogłowskich (A.Sang. 101/20, s. 1), drugą – Zofia z Grocholskich; mieli dzieci Ignacego, Konstantego, Filipa, Annę i Magdalenę (Ibidem, 42/2, s. 23-25). Missuna zmarł między IX.1735 a 7.VII.1736 r. Patrz:

wszystkimi chorągwiemi ordynackimi, usarskimi, pancernemi, lekkimi, tatarskimi w zupełnym komplecie i należyтым porządku” i szedł na Ukrainę pod Braclaw i 1.V stawał pod komendą regimentarza⁵⁴. 20.IX t.r. w Braclawiu nowy regimentarz Partii Ukraińskiej, sta bracl. Stanisław Świdziński⁵⁵ nakazał pułkowi po popisie wyznaczonym na 23.IX udanie się na swoje miejsca zimowania i powrót do partii na 1.V w roku przyszłym⁵⁶. 24.XII.1733 r. wojewoda kijowski i regimentarz wojska koronnego goszcząc u Sanguszki w Kolbuszowej wydał rozkaz por. Moszyńskiemu, aby pod nieobecność pułkownika szedł jak najspieszniej z całym kompletnym pułkiem na Ukrainę i pozostawał w dyspozycji regimentarza Świdzińskiego⁵⁷.

Zwykle pułk stawał na wyprawy niekompletny⁵⁸. Cały czas wielu z posesorów unikało wypełnienia obowiązku. Inni próbowali temu zaradzić. 21.VIII. 1746 r. w obozie pod Pohoryłą odbyło się zwyczajowe koło. Towarzysze husarscy i pancerni po odczytaniu uniwersału ordynata, wybrali delegatów do niego z prośbą, aby osobiście zjechał do Konstantynowa, aby ściągnął tam cały pułk, poobsadzał oficerami i kompanią oraz ukarał uchylających się od służby⁵⁹. Zgodnie z instrukcją, rozpoczynającą się tradycyjnie od weneracji dla księcia,

A.Sang. 42/2, s. 3, 4.

⁵⁴ Ibidem, 459/13, s. 35.

⁵⁵ Późniejszy m.in. sta. radomski (nominacja 15.IV.1730), wojewoda bracl. (1734-1754) i rawski (1754-1757); rtm. panc. Patrz: *Nykiel B.* Urzędnicy województwa braclawskiego...; Urzędnicy województwa sandomierskiego... – S. 80.

⁵⁶ A.Sang. 459/13, s. 31-34.

⁵⁷ Ibidem, s. 29.

⁵⁸ Dobrze to ilustruje ordynans htm wlk. kor. J. Potockiego wydany pod Krasilowem 17.VIII.1746 r.

“Kiedy tak przez dyspozycję JO Xcia JMci Janusza Ostrogskiego kasztelana krakowskiego pierwszego fundatora Ordynacji Ostrogskiej postanowioną, jako i potym kilkunastą konstytucjami pułk Ordynacji Ostrogskiej do władzy hetmańskiej jest inkorporowany, y za ordynansami hetmańskimi wraz z kwarcianym wojskiem na zasłonę granic ojczystych wychodzić powinien kompletowany, to jest *ad mentem primi ordinantis* w sześćset ludzi, a nie dociąga nigdy y do czterech set. Przeto z władzy mojej hetmańskiej daję ten mój ordynans chorągwi pułkowej, ażeby ruszywszy się z teraźniejszego miejsca z pod Krasilowa, idąc znowu *ad corpus* wojska Partii Ukraińskiej dawniejszym moim ordynansem mającej dyspozycją, stanęła o trzy mile od teraźniejszego miejsca i tam gdzie miejsce sobie sposobne oblokowała się i dyspozycją wraz z pułkownikiem, a *in absentia* pułkownika swego z porucznikiem i chorążym oficerami teź pułkowej chorągwi uczyniła, i aby *ad mentem* praw ordynackich służbę postanowili *renitentes pro abusa* kołem skarali *et abusive* trzymających dobra służbie podległe *zkonotowawszy fideliter regestrem ad dispositionem* Xcia JMci ordynata oddali, *in reliquo* do sądu mego hetmańskiego jeżeliby, który znalazł się *refragarius* przyzpoznać. Co serio zalecam”. Patrz: Ibidem, 206/31, s. 13.

⁵⁹ Delegowano cz. wendeńskiego Wirzchowskiego i skarb. nurskiego Ilińskiego. Koło podpisali: stol. chełmski, płk OO, RPUkr. St. Sługocki, chor. St. Burzyński, Wojciech Potrykowski, Wawrzyniec Głębski, Antoni Wirzchowski, J.Kaz. Iliński, Józef Siegniew Słotwiński, J.Kaz. Kwaśniowski, S. Niezwojewski, M. Borowski, Jakub Maskiewicz, Piotr Sobieszczański, Stefan Zabłocki, Stefan Radleński, Felicjan Wroczyński, Stefan S. Ks. Czetwertyński, Aleksander Grocholski, Kajetan G. Giżycki, M. Kopycki, Antoni Kęsiński, Jan Szczodrowski, M. Beyzim, J. Jastrzębski, F.B. Drzewiecki, Józef Kolyzsko, Antoni Głębski. Patrz: Ibidem, 457/3, s. 36v.-37. Instrukcję dodatkowo podpisał Michał Głębski.

delegaci mieli domagać się udostępnienia ksiąg lustracyjnych z archiwum i zlecenia sekretarzowi pobrania “*remonstrationem* postanowienia służby”. Dalej pisali, że chorągiew pancerna rtm. Wróblewskiego zaprezentowała się pięknie przed hetmanem i prosili, aby “*munificentissima manu* obdarzyć raczył *ad proportionem* inszych pancernych...”.

Do pełnienia służby przy chorągwi delegowano zwykle tylko kilku towarzyszy. Np. 19.IV.1747 r. w Brykowie horodniczy łucki, por. pułku OO Józef Antoni Wyleżyński stosując się do ordynansów hetmańskiego i strażnika wojsk kor. płka OO Sługockiego wydanego w Dubnie 11.IV tr. do całego pułku, nakazał namiestnikowi kluczy konstantynowskiego i bazaliskiego Szydłowskiemu, aby wybrał spośród obecnych 5 towarzyszy dobrze umundurowanych i wyposażonych, żeby stawali w chorągwi pułkowej w Czartoryi oblokowanej *prefixe et indisponabilit* na dzień 10 maja i pozostali tam aż do zejścia z pola chorągwi. Pozostali mieli sfinansować strawne dla swoich pocztowych aż do Św. Marcina. Zebranymi pieniędzmi miał zarządzać jeden z towarzyszy i nie pozwalać na pijaństwo i rozpustę⁶⁰. Stosując się do powyższego rozkazu F. Ks. Szydłowski 21.IV.1747 r. w Rastawce (?) wyznaczył na rezydentów: starościca Kilińskiego, Waniewiczza, Łątopskiego, Kossowicza i JP [NN] (“napisany był ale się zmazał i wyskrobał ktoś *animabversione* sądu i rigoru wojskowego i ten ordynans odsyłam zaraz do Kosowicza do Ohijowiec...”).

W latach 50-tych stosunek posesorów do służby wojskowej nie zmienił się. Do tego dochodziło zamieszanie związane z transakcją kolbuszowską. Na popisie z 1757 r. zapisano 371 oficerów, towarzyszy i pocztowych w chorągwi husarskiej, 62 pancernych i 154 Tatarów, co dawało liczbę 587 ludzi, a więc blisko tyle ile wynosił etat całej jazdy i piechoty ordynackiej. Praktycznie w 1759 r. do działań weszło 72 husarzy, a w roku następnym (1760) tylko 56. Długotrwały obyczaj sezonowych działań był tak silny, że dochodziło do konfliktów. W 1757 r. komenderujący pułkiem por. J. Wyleżyński bez zgody dowodzącego partią ukraińską J. Prószyńskiego wyprowadził 15.X chorągwie z obozu pod Roskopińcami w drogę na leża zimowe. Poróżnieni dowódcy skarżyli się wzajemnie na siebie do hetmana. W 1758 r. nieliczny pułk wyszedł na wyprawę i domagał się opuszczenia obozu zaraz po św. Michale (29.IX). W roku następnym (1759) chorągwie pojawiły się na Ukrainie dopiero na początku sierpnia. Zirytowany tym późniejszy regimentarz A. Mrozowicki nie wpuścił ich do obozu, odmówił włączenia do partii i następnie zarzucił, że pobierają większy żołd od komputowych tylko za to, że stoją na leżach. Opóźnienie było spowodowane przeprowadzoną na wiosnę zmianą rotmistrzów chorągwi pancерnej i tatarskich⁶¹.

⁶⁰ A.Sang., 457/3, s. 38. Ordynans ten towarzysze powinni przekazywać jeden drugiemu niezwłocznie, po podpisaniu. Ostatni powinien go dostarczyć do komendy generalnej w Czartorii na wyznaczony dzień.

⁶¹ Ciesielski T. Armia Koronna w czasach Augusta III. – S. 514, 515.

28.V.1764 r. oddano chorągwie konne OO, dowodzone przez stę ngr. Fr. Czackiego oraz fortecę dubieńską z garnizonem, pod komendę regimentarza, wojewody ruskiego A. Czartoryskiego. Podobnie postąpił Dominik Lubomirski w 1716 r., kiedy przekazał wojsko ordynacji w ręce marszałka generalnego konfederacji, podkomorzego krzem. [Stanisława] Ledóchowskiego⁶².

Ważną funkcją milicji była ochrona dóbr i to nie tylko ordynackich. Np. 12.XII.1720 r. wydano ordynans rtm. nadwornemu Szaniawskiemu, żeby z oddanymi sobie w komendę “polskimi i cudzoziemskimi ludźmi szedł najprędzszym traktem” do majątności dziedzicznej Łąki w celu ochrony przed uzurpacją. Następnie, po zostawieniu kilku żołnierzy, z innymi miał iść w krakowskie⁶³. 17.X.1725 w Kolbuszowej P. Sanguszko wydał rozkaz oficerom swoich chorągwi tatarskich, aby byli pomocni cz. grodzieńskiemu, ekonomowi księcia [Dominikowi] Szulborskiemu w ochronie pewnych dóbr i dawali na to ludzi⁶⁴.

Oficerowie ordynacyjni wykorzystywani byli także do wykonywania funkcji administracyjno-urzędniczych, takich jak rozgraniczenia dóbr i podobne. Przykładowo 28.VI.1742 r. w Dubnie Janusz Aleksander Sanguszko wyznaczył pstol. owr., pis. gr. żyt. [Andrzeja] Trzeciaka⁶⁵ i chorążego OO Szaszkiewicza na komisarzy delimitujących dobra położone w kluczu cudnowskim (pow. żyt.) Lemieszów i Andryaszówkę będące w posesji s. z. ngr. Franciszka Dogiella Cyryny⁶⁶ od dóbr Buraki w posesji Niezwojowskiego. Dobra te należały do ordynacji i podlegały służbie wojskowej, a komisarze mieli za zadanie odtworzyć stare granice między nimi, oznaczyć je na nowo i jeden z wygotowanych dokumentów zostawić na miejscu, a drugi oddać do archiwum księcia⁶⁷.

Zdarzały się nieporozumienia i zatargi między wojskiem partii ukraińskiej a dzierżawcami dóbr ordynackich. Zimą 1747 r. kasztelanowa wołyńska Barbara z Węgorzewskich Wyżycka skarżyła się na regimentarza i pułkownika pułku ordynacji S. Sługockiego, że wydał palety do wybierania furazu dla wojska stojącego pod Berdyczowem w dobrach klucza cudnowskiego – Karpowcach, Wołosówce, Krasnosiółce i Michajłówce – wszystkich podległych służbie wojennej. Żołnierze, którzy przybyli po furaz poczynili wiele szkód i gwałtów, w tym napadli na dwór gubernatora Józefa Zakrzewskiego w Karpowcach⁶⁸.

⁶² A.Sang. 482/17, s. 1-3.

⁶³ Ibidem, 10/5.

⁶⁴ Ibidem, 457/3, s. 31; Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy. – Warszawa, 2009. – T. 2 [Województwo trockie XIV-XVIII wiek] / Oprac. H. Lulewicz, A. Rachuba, P. P. Romaniuk, A. Haratym przy współpracy A. Macuka i J. Aniszczeni. – S. 248.

⁶⁵ Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 93.

⁶⁶ Ibidem., s. 234.

⁶⁷ Oblata w gr. kij. 11.V.1743. Patrz: ЦДІАК України. – Ф. 2, оп. 1, спр. 34, арк. 146-147.

⁶⁸ Ibidem. – Спр. 39, арк. 486 зв.-491.

Sądy ordynackie. Do rozpatrywania spraw spornych posesorów dóbr podległych służbie wojennej wyznaczone były podległe ordynatowi sądy ordynackie. Takie sądy otwarto 10-11.IV.1747 na zamku dubieńskim pod auspicjami miecznika litewskiego, ordynata ostrońskiego Janusza Aleksandra Sanguszki. Obecni byli pis. pl. lit., płk wojsk JKM i RP Karol Sapieha, straż., pl. kor. regtarz wojsk kor. Partii Ukraińskiej, stol. chełm., płk OO Stanisław Sługocki, pcz. woł., pści gr. krzem. Piotr Drzewiecki, pstol. bract., s. gr. win. Wojciech Bogatka; stol. wendeński, por. OO Józef Wyleżyński⁶⁹; cz. bielski, chor. OO Stefan Burzyński jako asesorowie oraz stol. smol. i pis. sądów ordynackich Adam Krzywicz. Ordynat rozkazał przywołać sądy woźnemu generałowi woj. woł. Regulamin złożony z 7 punktów przyjęto 11.IV⁷⁰. Określono w nim dwie kadencje na rok. Pierwsza na pierwszy poniedziałek po Św. Marcinie (24.X), druga w pierwszy poniedziałek po Św. Wojciechu (23.IV). Posesorzy w sprawach swoich krzywd powinni składać protestacje w grodach i do rozsądzenia występować poprzez patronów. Woźny powinien dostarczać pozwany stronom pozwy z kancelarii ordynacji, a relacje z tych pozwów w ciągu dwóch tygodni winny trafiać do ksiąg we właściwym terytorialnie grodzie. Dekrety sądu ordynata mieli egzekwować asesorowie posiadający do tego stosowny instrument od księcia. Dobra podległe ordynacji bez zgody dziedzica nie mogły być cedowane, zastawiane, ani wydzierżawiane. Namiestnicy wyznaczeni w kluczach dóbr ordynackich mieli odsyłać do posesorów uniwersały od ordynata, a ostatni, który nie będzie miał komu odesłać, to ma je zwrócić do archiwum księcia lub oddać płkowi ordynackiemu. Dalej zaznaczono, że lustratorowie dóbr ordynackich nie dostarczyli wszystkich lustracji, więc mają to uzupełnić na przyszłą kadencję (pierwszy poniedziałek po Św. Marcinie 1747 r.). Zobowiązano posesorów dóbr objętych służbą wojenną na dostarczenie kwitów ze służby wojskowej na następną kadencję pod rygorem urtaty dóbr. Wreszcie ustalono, że strony na przyszłą kadencję mają stawać do 13.XI.1747 r. oraz odwołano kadencję na św. Wojciecha.

* * *

Chorągwie autoramentu narodowego po zatwierdzeniu przez sejm w 1766 r. likwidacji Ordynacji Ostrońskiej nie miały kontynuacji w wojsku koronnym. Jedynie piechota w przyszłości została przekształcona w regiment, który istniał formalnie do końca I Rzeczypospolitej i nosił nr 13 oraz tradycyjne imię Ordynacji Ostrońskiej.

⁶⁹ A.Sang. 21/16, s. 13. Józef Wyleżyński, horodniczy łucki, por. OO, 2.I.1742. Patrz: Urzędnicy wołyńscy XIV-XVIII wieku. Spisy / Oprac. M. Wolski. – Kórnik, 2007. – S. 72. Nie występuje: Urzędnicy inflancy XVI-XVIII wieku. Spisy / Oprac. K. Mikulski i A. Rachuba. – Kórnik, 1994.

⁷⁰ A.Sang. 170/13, s. 1; 457/3, s. 7-10. "Ordynacja Sądów *in Causis Bonarum Juri Militari* w Ordynacji Ostrońskiej *subiacentium die 11ma Aprilis* uczyniona".

Załączniki

I. Tabela porównawcza lustracji z 1723 r. i komputu z 1726 r.⁷¹

Tabela zawiera wykaz dóbr dzierżawnych z obowiązkiem służby wojskowej oraz dóbr stołowych i dziedzicznych błędnie rozdanych jako służne z takim obowiązkiem. Tabela źródłowa z lustracji 1723 zawierała także rubryki wskazujące ilość koni husarskich i pancernych oraz określające superatę ponad żołąd. Obydwie kolumny nie zostały w źródle wypełnione i stąd nie uwzględniono ich w poniższej tabeli.

W kolumnie pierwszej wymieniono posesorów w kolejności zgodnej ze źródłem. Numer w ostatniej kolumnie oznacza numer posesora (towarzysza) według komputu z 1726 r. Dwa numery przeoczono w źródle. Znakiem – oznaczono brak osoby w komputcie 1726 r. Znakiem + określono osoby wymienione w komputcie bez numeru, z podziałem na klucze, które dzierżały dobra stołowe jako służne. W kolumnie tej uwzględniono informacje nie podane w lustracji 1723 r., ewentualne zmiany dzierżawców i inne formy zapisu. Jeśli imiona i nazwiska w obydwu źródłach były jednakowe, zostały podane tylko w kolumnie pierwszej. Starano się zachować pisownię nazwisk i nazw miejscowości zgodną ze źródłem. Znakiem # opatrzone przypadki „*possesores Pustyń recenter rozdanych*” (posesorowie pustyń niedawno rozdanych). Zrezygnowano ze stosowania zwrotów grzecznościowych. W źródłach przed nazwiskami stosowano zwykle skrót JmćPan (JP) – Jegomość Pan, zaś w przypadku osób piastujących urzędy WJmćP (WJP) – Wielmożny Jegomość Pan, wyjątkowo P – Pan, w liczbie mnogiej IchmPP – Ichmość Panowie.

⁷¹ Tabela została sporządzona na podstawie “Kompendium lustracji dóbr w Ordynacji Ostrogskiej do służby wojennej obligowanych *cum specifica distinctione* Ichmościów Panów posesorów dóbr i prowentów ad proportionem, których *decernitur* liczba koni husarskich albo pancernych, *ultimario* cokolwiek sumy superat *ultra quantitatem* pocztów remanent jest wyrażony w ostatnich liniach” (A.Sang. 620, s. 35-46) oraz komputu “Komput Pułku Ordynackiego spisany przez klucze *In Anno 1726 Die 2da Aprilis*” (A.Sang. 462/4, s. 1-7).

Lustracja 1723					Komput pułku ordynackiego 1726
Posesorowie	Dobra	Intrata		Sumy na dobrach	
		Zł	Gr		
Klucz konstantynowski ⁷²					
Przyłuski	Kapustyn	565		3000 ⁷³	1, Dominik
Tenże	Zabocz	235			2
Kornelowski	Łaszka	333	18		3
Krzysztof Kierekiesza	Popowce	212	24		4
Piotr Wilkowski	Woliczka	696	6		5
Łebkowski	Lachodynce	298			6
Adam Wyleżyński	Kolczyny Małe		534		7, Szadurski
Czadurski ⁷⁴	Pasiutynce				8
Świętochowski	Mytyńce	699	6		9, Kołataj
Kołontaj	Kobyła	373	12		10
Jakub Popowski	Pohoryła	110			11
Grocholska	Pohoryła	544	24		12
Tejże	Niemierzyńce	594	14		13, Kadłubiski
Żółkiewski	Berekiele	80			14
Tenże	Ichnatki	140			–
Kadłubicki ⁷⁵	Derkacze	743	12		15, Bełdowski
Mikołaj Szaszkiewicz	Samczynie	304			16
Michał Szaszkiewicz	Łazowa	400			17
Bełdowscy	Bachłaje	719	12		18, Strubczewski
Jan Chojecki	Samczyki	630			19
Zawadyński	Ochyjowce	206		20	
Strupczewski	Bereklińce	221		21, Wirski po Mikołaju Kuczewskim	
Jan Czarnecki	Cecyniówka	607	6	22	
Stanisław Kuczewski	Ławrynowce	874		23, pstol. bract.	
Mikołaj Kuczewski	Brykula	360			
Kulesza	Mazepinie	769			
Cyryna, pstol. przemyski ⁷⁶	Maniowce	766	16	⁷⁷	

⁷² Klucz konstantynowski lustrwany był przez IPP pcz. dobrzyńskiego Liniewskiego (jako rzekomy podczaszy, Patrz.: Urzędnicy kujawscy i dobrzyńscy XVI-XVIII wieku. Spisy / Oprac. K. Mikulski i W. Stanek przy współudziale Z. Górskiego i R. Kabacińskiego. – Kórnik, 1990. – S. 184), skarb. żyt. Bujnowskiego (brak [w:] Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego...) i cz. poł. Michała Zywułta (Urzędnicy połoccy. – S. 174). Patrz.: A.Sang. 620, s. 35.

⁷³ Suma 3000 zł umieszczona została w źródle między Łaszka a Popowcami i może dotyczyć każdej z tych miejscowości, lub całości od Kapustyna do Cecyniówki. Patrz.: Ibidem.

⁷⁴ Dopisano później obok: w Derkowie jeden Kozak (?)

⁷⁵ Po nim dopisano przekreślone: Baktria.

⁷⁶ Nie występuje [w:] Urzędnicy województwa ruskiego XIV-XVIII wieku. Spisy / Oprac. K. Przyboś. – Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź, 1987.

⁷⁷ Później dopisano: Iliński.

Iliński	Maniowce	371	10		24, wojski czernichowski ⁷⁸
Kosiński	Krzemenczuki	556			25
Rusiecki	Wierzchniaki	372			26
Michałowski	Kałamarynka	754			27
Giżycka	Skworodka	2580	20		28, Bartłomiej Giżycki
Taż	Kruchlik	41	12		
Taż	Nowosielce	358			
Janicki, pstol. pod. ⁷⁹	Kisiele	1647			30 ⁸⁰
Tenże	Pisarzówka				
Tenże	Hruzyńce				
Ledóchowski, stol. drohicki ⁸¹	Maciewicze Wielkie	2559	6		31
Tenże od Bułdeja	Maciewicze Małe	247			32, Bułdey
Baranowskiego	Tamże część	20			–
Bukojemski	Rasztówka	1415	6		34 ⁸²
Lisicki	Skarawka Wielka	85			35
Pogroszowski, psęd. podolski ⁸³	Skarawka Mała	503			36
Tenże	Zelińce	1119	18		
Tenże	Kuczowka	200			
Tenże	Prohorówka	206	12	300	
Korytko	Kosteniec	200			37
Moszyński	Czerniatyn	3084			38
Wyżycki, pkon. WKL ⁸⁴	Kulezyn	1822	24		39
Zurakowski	Ściborówka				40, Żurakowski
Malawski	Weremijowce	523	18		41, Malowski
Pietraszkiewicz	Jaworowce	462	12	⁸⁵	42,
Głębcki	Peczyska	1381	10		43
Kiliński	Hrycaki	735	6		44
Uliński	Tereski	2588	6		45, Jan
Piątkowski	Junaczyńce	200		⁸⁶	–
Moszyński	Czerniaczynek	783			38 (?)
Opuszczono w lustracji, Misiewicz	Wołkony				53

⁷⁸ Aleksander Iliński. Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 201.

⁷⁹ Nad nim napisano: JmP. Załęski – Semenówki (?) 554. Karol Janicki. Patrz: Urzędnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy / Oprac. E. Janas, W. Kłaczewski, J. Kurtyka, A. Sochacka. – Kornik, 1998. – S. 105.

⁸⁰ Pod nr 29 w 1726 widnieje Zalonski.

⁸¹ Jakub Ledóchowski. Patrz: Urzędnicy podlascy XIV-XVIII wieku. Spisy / Oprac. E. Dubas-Urwanowicz, W. Jarmolik, M. Kulecki, J. Urwanowicz. – Kórnik, 1994. – S. 96.

⁸² Brak w kopie nru 33.

⁸³ Jan Jakub Kolumna Pogroszewski. Patrz: Urzędnicy podolscy... – S. 101.

⁸⁴ Karol Wyżycki. Patrz: Urzędnicy centralni i dostojnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego... – S. 154.

⁸⁵ Później dopisano z boku: P Brzeziński (?)

⁸⁶ Później dopisano: Romieszski (?)

Szulc	Hrehorówka				48, ⁸⁷
Żeniccy	Zerebki				49, ⁸⁸
[Poniższe dopisano później]					
Karpowska	Opechtyie				50
Matczyński	Radkowszczyzna			1500	51, Malczyński
Kulesza	Orlińce				–
Kuczewski	Wieluszkowce z Bałtony				52
Dobra stołowe w tymże kluczu, które rozdano za dobra służne z obowiązkiem wojskowym					
Posesorowie	Dobra	Intrata		Komput 1726	
		Żł	Gr		
Morgulec	Koskow	1190			+
Przyłuski	Butowce	833	6		+
Józef Kierekiesza	Wolica	500			+
Iliński	Łąkowce				+, ⁸⁹ sta niżyński
Sakowicz	Napadowka	140	24		+, Sakowicz
Krzysztof Kierekiesza	Mołczany	200			+
Jerzy Szaniawski	Hrebeninka	370			+
Tenże	Junaczki	260			+
Bośniacki	Holinki	525	12		+, ⁹⁰ Hołynki
Jakub Popowski	Stoszki	110			+, Szuski
Żółkiewski	Werborodyńce	1875	24		+
Tenże	Zerebki				+, Terebki
Chojecki	Ostrykowce	42	15		+
Wyżycki, pkon. WKL	Hromowka	250			+
Tenże	Łankowce	40			+
Uliński, stol. pod. ⁹¹	Malinki	1436	18		+
Brzezanski	Rosołowce	1336	22		+, ⁹²
Pogroszewski, psęd. pod.	Stecki	283			+
Bazyli i Andrzej Medwedowscy	Medwedowka większa	340			+
Tomasz Medwedowski	Medwedówka	787	6		⁹³ , Medwedówka Mała
Wirski	Markowce Nowe	762			+
Draczewski	Dracze	76			+
Stupnicki	Bezymy	320			+, ⁹⁴ –
Malinowski	Bezymy	230			

⁸⁷ Obok dopisano i przekreślono: *Liber ad certos annos*.

⁸⁸ Obok dopisano: *Liberi ad certos annos*.

⁸⁹ Później dopisano: dobra zasławskie.

⁹⁰ Później dopisano: do klucza krasifowskiego.

⁹¹ Jan Uliński. Patrz: *Urzednicy podolscy...* – S. 138.

⁹² Później dopisano: stołowe.

⁹³ Później dopisano: Juskowski.

⁹⁴ Później dopisano: zasławskie.

Ułaszynowce od Zaslawia w lustracji <i>In debite</i> [niesłusznie] i dla tego intraty nie kładą				
[dopisano] Czechowski	Piszkowce			⁹⁵ Paszkowce, Jan Laskowski

Klucz krasifowski i bazaliski ⁹⁶				
Lustracja 1723				
Ichmość Posesorowie	Dobra	Intrata		Komput pułku ordynackiego 1726
		Zł	Gr	
Kadłubiski	Bańtajki			54
Żaboklicki	Kotiużyńce	1882		55
Tenże	Indyki			
Kilka wsi należących do klucza krasifowskiego weszło w lustrację konstantynowską				

Klucz bazaliski				
Baranowski	Czernelówka	3316	12	56 Baranowski, pcz. bract. ⁹⁷
Tenże	Munki			
Tenże	Dubiszczce			
Wierzchowski	Mączyńce	628	12	57
Głębski	Wolica	1209	18	58
Czermiński, chor. podlaski ⁹⁸	Czepelówka	1133	12	59
Tenże	Wolica	58		
Pisarzowski	Pisarzówka	puste		60
Markiewicz	Markowce	419	6 ⁹⁹	61
Tarnawski	Hlibki	218	24	62
Rabczewski	Borszczówka	256		63
Żardecki	Wasilówka	241	18	64
Petrykowski	Ordyńce	408		65
Drzewiecki, s. z. krzem. ¹⁰⁰	Zezulińce Wielkie	1769	12	66
Boruchowski	Zezulińce Małe	521	18	67
Konstanty Jełowicki	Szmerki	1337	18	68
Raciborowski	Popowce	152		69
Cyryna	Klytenka	467	12 ¹⁰¹	70, pstol. bract.
Kiliński połowa tejże	Klitynki	374	18	71

⁹⁵ Później dopisano: stołowe.

⁹⁶ Klucz lustrowany był przez oberszteljtanta JKM Zwolskiego i sędziego ngr. Franciszka Kuleszę (w tym czasie Franciszek był cześnikiem ngr. Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 211). A.Sang. 620, s. 38.

⁹⁷ Mikołaj Baranowski. Patrz: *Nykiel B.* Urzędnicy województwa braclawskiego...

⁹⁸ Stanisław Czermiński. Patrz: Urzędnicy podlascy... – S. 131.

⁹⁹ Później dopisano: P Szulc.

¹⁰⁰ Felicjan Borsza Drzewiecki. Patrz: Urzędnicy wołyńscy... – S. 57.

¹⁰¹ Później dopisano: Szulborski.

Sebastyanski	Sorokoduby	404	12	72
Kiliński	Kołki Wielkie i Małe	1343	6 ¹⁰²	
Tenże	Stroki	174	24	
Tenże	Leduchowka	41	18	
Tenże	Trojanówka	141	18	
Tenże	Zarudzie			
Tenże	Olejniki	580		
Arendy z tych 3 wiosek		400		
Mikołaj Stojecki ¹⁰³	Sewruki	613	18	73, Stojecki
Drzewiecki, s. z. krzem.	Klitna	869	6	
Tenże	Luterówka	125	6	
Tenże	Macharzyńce	166	12	
W kluczu bazaliskim dobra stołowe [wyraz poprawiony – nieczytelny] <i>onere servitii bellici</i>				
Dominik Szulborski, cz. grodzieński	Korcówka, Wolica w Polu, Woliczka	2051	18	
Drzewiecki, s. z. krzem.	Bazalia miasto, arendy	4154	12	
Tenże	Łazuczynek	131	18	
Tenże	Łazuczynek Wielki (?)	46	12	
Tenże	Kociurzyńce	541	18	
Tenże	Żerebki Małe	116		
Tenże	Żerebki Wielkie	202	12	
	Uroczysko Pienkowce, Czudele Małe i Wielkie, Liczowka			
Klucz czudnowski				
Gostwicki	Pedyunki	198		78
Tenże	Hrabowce i Mecherzyńce	506	12	
Tenże	Krzywcówka			
Ostrowiecki	Hryniowce, Klitynczy bez przyległości	324	24	79
Galiński	Semenowka	196	16	81, Garliński
Pawłowski	Bratałów	227	22	82
Burkat	Tatarynowka	¹⁰⁴		96, Czaplac #
Michał Szaszkiwicz	Mołocki	50		83, Saszkiewicz
Kozłowski	Motronki			84
Prokop Zurachowski	Halijowka			97, Żurakowski #
Tenże ¹⁰⁵	Osadowka			
Wyżycki, pkon. WKL	Karpowce	653	28	80

¹⁰² Później dopisano: Antoni Kamiński.

¹⁰³ Później dopisano: Rześniowski (?)

¹⁰⁴ W tym miejscu dopisano później: oddana Czaplacowi 27 Maj 1724.

¹⁰⁵ Później dopisano Bąkoski (Łąkoski ?)

Mołodecki ¹⁰⁶	Krasnosiołka	664	¹⁰⁷	
Szuskiewicz	Kolesiec			98 (?) #
Kiliński	Bratałów Wielki			85
Ławrowski	Wyszczukusy			86
Stefan Jukowski	Lipna	276	12	87
Missuna, płk OO po PP Ziołkowskich	Melince	834	20	89 ¹⁰⁸ , stol. połocki, płk OO
Czosnowski, sta ułański	Woytowce			90
Łukowski	Chyzynce			
Łoziński	Woropaje	83	6	75, Losiński
Witkowski	Bułydzow			101, Wilkowski (?) #
Czarnecki za plenipotencją IPP Łukowskich	Kamien			100, Czarnocki #
Iliński, sta niżyński ¹⁰⁹	Wróblówka			91
Michał Sadowski	Romanówka			102 #
Bartkowski	Stoupow	1086	26	92
J.Ks. Siennicki, kantor kijowski	Szerbijowka			93, Sinnicki
Harrer, por. grenadierski	Jasnogrod			103 #
Piotr Sadowski	Sosnowka			94
Piotr Skorupski	Tatarynowka			104 #
Wioski przyłączone do Bardyczewa	Hołynki, Hołodki, Raczki			
Czosnowski, sta ułański	Korowince Wielkie	589	6	
Tomasz Krzywicki	Korowince Małe Guzowszczyzna	1616	2	105, ¹¹⁰ Krzywicka #
Bezymowie ¹¹¹	Bezyny			108 #
Franciszek Zaborowski	Buraki		¹¹²	107, Niezwojowski #
Nb opuszczono (?) w lustracji Misiewicz między Miropolem i Zebrzycami (?) ¹¹³	Wołka uroczysko w lesie, Prawo pułkownicze			
Wyzycki pkon. WKL	Wołosowka			

¹⁰⁶ Później dopisano Wyzycki.

¹⁰⁷ W tym miejscu niezbyt wyraźnie zapisano, że przewilej wydano Wyzyckiemu pkon. WKL w Baranowie 23 V 1725 r.

¹⁰⁸ W numeracji pominięto nr 88.

¹⁰⁹ Kazimierz Bohdan Iliński, wojski kij. Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 276.

¹¹⁰ Opuszczono nr 106.

¹¹¹ Później dopisano: Kamionka.

¹¹² W tym miejscu niewyraźnie dopisano informację o cesji 2 IX Rufinowi? Niezwojowskiemu.

¹¹³ Informacje zawarte w tej i poniższej rubryce dopisano w źródle później niewyraźnie i w znacznej mierze nieczytelnie.

Klucz wilski należący do Czudnowa				
Rybiński	Jahoden			109 #
Jan Trypolski	Dawidowka			110 #
Maciej Trypolski	Hruszka			111 #
Wyszpolski	Szypczypole alias Wyszpól			74
Popławski	Popławka			76
Żukowski	Kołodziejowka			77
Kucharski	Szczerbiny alias Kosmaczówka			
Pawsza	Nowypól			95 ¹¹⁴
NB <i>quo jure</i> trzyma Stecki, klan kij.	Buki			
Dobra stołowe rozdane za dobra służne <i>cum onere servitii bellici</i> w kluczu czudnowskim				
Pogroszowski, psęd. pod.	Borkowce	490		+
Giżyccy	Krasnopol	1241		+, Giżycki
Błeszczyński	Troszcza	200		Skrzeszewski
Waniewicz	Kołodczna	394		+
Missuna, stol. połocki, płk OO	Czartoryia, Prywitów, Hordyiwka, Paniowce, Korostki, Horbowicze			+
Witkowski	Kozarka Mała alias Wolka, Kowalenki i Kutyszcz			+
Bartkowski ¹¹⁵	Futor Kapijowka?			-
Misiewicz	Szułajki	162	22	+, Szulayki
Winiarski	Zaborzyce	1246	34	+
Zylicz	Raczki			+
Ziółkowski	Turczynowka			+
Do tegoż Ziółkowskiego należała	Sidaczówka i Oszczepówka teraz wójt czudnowski futorem siedzi			Turczynowka i Sidaczówka przy Ziółkowskim
Pawsza	Kamionka ¹¹⁶	150		+
Dytkowski	Zorokow	122	12	+ Dylkowski, Zarakow i Klityszcz
Kuczewscy	Łyczysiołka			+, Lichosiolce
Rybiński	Zubowszczyzna			+ pustynia niedawno oddana JP Rybińskiemu
	Suma	4006	28	

¹¹⁴ W kompucie 1726 występują jeszcze 78 Gostwicki, 81 Garliński, 82 Pawłowski, 101 (?) Wilkowski, 98 Suszczewicz (?).

¹¹⁵ Dopisano później.

¹¹⁶ Przy tej i trzech następnych pozycjach dopisano: do Wilska.

Klucz pikowski ¹¹⁷				
Klityński	Stupnik (Szupnik) alias Klitynce alias Jurkowce			112
Bazyli Malinowski	Kropiwna			115 #
Bez posesora	Mutyunki			
<i>In controverso</i> z Ułanowa	Tarayki			
Pawłowski	Kolibabince	406		113
Wkrzewski	Sepijowka			116, Wkczeński #
Czczel	Roginie			117 #
Tenże	Kustowce			
Kruchtz	Kutyszcz Małe			118, Kruhz #
Leduchowski	Kutyszcz Wielkie			119 #
Tenże	Lemiesze			
Witwicki	Lemieszowka			120 #
Krehowiecki	Lulińce			121 # Krehowiecki
Czczel	Niemierzynce			
Tenże	Miączyńce			
Appelbek	Wierzchniaki			122 #, Appelbert
Bezymowie	Radawka			123 #
Lechezynski, por. chorągwi wołoskiej	Zysielowka			124, Leszczyński, por. wołoski
Michałowski, s. winnicki	Chomuzynce			114, ¹¹⁸
Bez posesora	Łopuszna			
Bez posesora [dopisano]	Pohoryła			
Dobra stołowe rozdane za dobra służne				
Matczyński	Luzna			+, Łuzna, Waškowski od 1725 r.
Bekierski	Nowy Ostrozek			+

Klucz ostrogski i dubieński ¹¹⁹				
Wiechowscy	Część na Bielmazu	210		125
Rottariusz	Część Hrozowa	310		126
Płonowski	Toczewiki	897		127
Komorowski	Nowostawie	1636	18	128
Hryniewiecki ¹²⁰	Urwenna	843	18	129, Stryniewiecki
Rusiecki	Lebedzie	500		130
Petrykowski	Mizoczyk	360		131
Kuczewski	Suymy	611	12	132
Bełdowski	Buderaz	695	11	133
Wolanski	Zawale	264		134

¹¹⁷ W kompucie 1726 zapisano pod numerami 115-124: w tymże kluczu possessores pustyń recenter rozdanych. Malinowski, Wkczeński, Czczel, Kruhz, Leduchowski, Witwicki, Krehowiecki, Appelbert, Bezymowie.

¹¹⁸ Felicjan Kazimierz Michałowski jako rzekomy sędzia? Patrz: *Nykiel B.* Urzędnicy województwa braclawskiego...

¹¹⁹ Lustrowany przez Jukowskiego i Popowskiego. Patrz: A.Sang. 620, s. 43.

¹²⁰ Później nadpisano: Chodakowski.

Krzywiec	Kosteniec	360		135
Leduchowski	Mokre	1400	6	136
Wolanski	Karabliszcza	561	18	
Sewruk	Radow	1083	6	137
Dyakowski	Iwankowce	300		138, Diakowski
Zwolski	Omelana	1080		139
Wyleżyński	Koniuszki	840		140
Rohoza	Ulbarow	2210		141
Leduchowski	Uiszce	1064		142
Piaskowski, chor. OO	Zbytyn y Wolica			143, Stefan, chor. pułku ordynackiego
Miączyński, sta łucki ¹²¹	Zawidow	480		
Chanski, chor. żyt. ¹²²	Brodow	490		
Żółkiewscy	Hulcza	4250	15	
Wyzycki, pkon. WKL	Mizocz	2063	21	
Tenże	Piwceze	295	3	
Bieniewski	Stubło, Pruczak i część w Suynicach	483	6	+, Stubło i część w Suymach
Sukcesorowie Przyłuskiego	Płoska	454	27	
Ryskalina	Moszczanica	835	28	
Taż	Moszczanica Wielka	1245		
Iliński, sta niżyński	Lisztwin	1207	15	
Dydyńska	Hlinsk	2875	10	
Zwolski	Curkow	763	15	
Rottaryusz	Zdołbica i Zdołbanow			
Missuna, plk ordynacki	Krajow			
Jelowicki	Wierzchow			
Denisko	Ptycza			
Złotoliński	Dytynicze			
Wielohorski, miecznik woł.	Nowosiołki	1748	5	
Chorągiew Tatarska, rtm. Chalembek	Rozwize	310		
Taż chorągiew część P. Puciaty		60		
Część Chazbiewiczowej		105		

Klucz stepański ¹²³				
Trzemeski	Berestowie	733	25	144, Trzemeska
Jenicz	Maszcza	600	29	145
Grocholska	Ostulie Wielkie	1244	24	
Taż	Piaskow	1040		146
Taż	Ostalezyki	429		
Hołub	Hołowin	1187	3	147, Hołubowa
Buynowski	Część tamże			148
Jachymowicz	Tamże			149

¹²¹ Antoni Miączyński. Patrz: Urzędnicy wołyńscy... – S. 99.

¹²² Stanisław Bonawentura Hański. Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 274.

¹²³ Lustrowany przez panów Szaszkiewicza i Szaniawskiego. Patrz: A. Sang. 620, s. 45

Hołowinsky	Tamże			150
Sewrukowie	Tamże			151
Jachymowicz, Hołowińscy	Wolka, Hołowinka	90		
Buynowski	Podluzne	422	12	
Złotoliński	Komorowka alias Wolka	542		152
Jukowski	Wielichow	613	10	153
Barcikowski	Totowicze	614		154
Kmita	Dubowka	368	20	155, Mikołaj
Pogorzelscy	Zońnia	611	24	
Hołowińscy	Luchcze	847	19	
Ulewicz	Zwolicze	1575	21	157, Hulewicz
Jan Złotoliński oraz Adam i Aleksander	Złotolin	2103	21	
Liniewski	Zalin i Wola Zulinska	5192	29	158, pkom. dobrzyński ¹²⁴
Kmity sukcesorowie	Krasowka alias Zawalicze	376	10	
Kmita	Łopuszki	396	18	
Lachowicz	Buteyki	404	6	159
Kownacki	Romeyki	1489	26	160
Trypolski, pstol. kij. Nie dopuszczono do lustracji	Hołoniewicz			161, pkom. kij. ¹²⁵
Wsie zapomniane w lustracji				
	Wolka Wołkowcza			
	Bachen			
Buynowski	Trubicze			
	Białobrzegi			
	Wolka Lipienska			
Klucz stepański. Dobra stołowe zastawne <i>sine onere servitii bellici</i>				
Radzicki ¹²⁶	Czudle	1661	1	+
Tenże	Niemowicze	2255	26	+, Niemowice
Kownacki	Wsibcze Małe	2341	22	
Liniewski, w zastawie u Suszczewicza	Trosteniec	1846	17	
Tenże	Zbuz	892	25	
Tenże	Japołoż	1693	17	
Siemianowski, sta sochaczewski	Studyn Wielki i Mały	1189		
Tenże	Postuynie	1794	27	
Woronicz, sta ostrski, nie dopuszczono do lustracji	Jankiewiczze, Peremenka, Lubacza, Rokitna, Byczal, Skopyow, Ukliszcze, Zwiedze			
Skirmunt, nie dopuszczono do lustracji	Tryskinie, Remczyce			
Trypolski, pstol. kij., nie dopuszczono do lustracji	Lipnie			

¹²⁴ Brak [w:] Urzędnicy kujawscy i dobrzyńscy. Patrz przypis nr 71.

¹²⁵ Antoni Jerzy Trypolski. Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 47.

¹²⁶ Dobra stołowe Czudle i Niemowicze w 1723 r. opisano jako nie podległe służbie wojskowej, a w 1726 jako podległe służbie wojskowej. Patrz: A.Sang. 620, s. 42; 462/4, s. 7.

II. Rejestr i dyspozycja chorągwi tatarskiej rotmistrzostwa Chalembeka z 1724 r.

W poniższych tabelach zrezygnowano z określeń grzecznościowych. W źródle przed każdym nazwiskiem, z wyjątkiem dobosza pisano P – Pan. Tylko rotmistrz był tytułowany JP – Jegomość Pan. W kilku przypadkach uwspółcześniono pisownię nazwisk, np. Murawskyi na Murawski.

II.1. Rejestr chorągwi tatarskiej rtm. Chalembeka z 1724 r.¹²⁷

Lp	Nazwisko	Konie	Włóki pola
1	Porucznik [Jakubowicz]	4	4
2	chorąży	3	3
3	dobosz [Asanowicz?]	1	A pola nima nic, bo nima ¹²⁸
4	moħła	1	½
5	Tomkowicz	2	1
6	Ponizowski	1	2
7	Jachniewicz	2	2
8	Naramowicz	2	2
9	Asanowicz	2	2
10	Jachniewicz	2	2
11	Bazarewski	2	2
12	Ponizowski	2	2
13	Jakubowicz, s. porucznika	2	2
14	Jakubowicz, s. porucznika	2	2
15	Chalembek, s. rotmistrza	2	2
16	Asanowicz, s. rotmistrza	2	2
17	Rudziewicz	2	2
18	Jenuszewicz	1	2, dopiero umarł, co z tym czynić [pozostaje] do woli księcia JMci
19	Asanowicz	2	2
20	Naramowicz	2	1
21	Asanowicz	1	pola włóka przy rotmistrzu
22	Aleksandrowicz	1	½
23	Nazarewicz	1	½
24	Sołtyk	1	½
25	Murawski	1	½
26	Murza	1	½
27	Bohdaniewicz	1	½
28	Stebrowski	1	½
29	Safianowicz	1	½
30	Nowosielski	1	½
31	Jachnowicz	1	½
32	Haydarewicz	1	½

¹²⁷ Rejestr chorągwi tatarskiej JOKs. Jmci Sanguszka marsz. nadw. WKL ordynackiej OO rotmistrzostwa Chalembekowego. Patrz: A.Sang. 468/12, s. 5-6.

¹²⁸ Pisownia oryginalna.

Regestr zamknął rtm. Chalembek następującym oświadczeniem:

„Ja rotmistrz regestr zawieram. Pola mam pół czwartej włóki, dwie po Sławińskim, a półtory po ojcu moim Chalembeku.

Tu wszystkich włók czterdzieści i pół czwartej w Rozważu i w ulicy [Tatarskiej] i to z temi sześciu, co dopiero książe JM dodał, jak to puciatyńskich cztery a hajduckich dwie, a na to już mamy koniej pięćdziesiąt pod chorągwią”¹²⁹.

II.2. Dyspozycja chorągwi tatarskiej rtm. Chalembeka z 5.IV.1724 r.¹³⁰

	Nazwisko lub szarża	Własność	Konie do służby	Poddani
	Rotmistrz	2 ½ włóki gruntu i pasieka. Kilka pustych placów i chałup. Pusty dwór po Michnowiczu Wołyńcu. Do dyspozycji rtm. należał plac Puciaty z 2 ½ włókami.		Pasiecznik we własnej chałupie, 22 dymy poddanych. Dwóch sołtysów latem do chorągwi podanych (w ramach normalnych dymów). Nry dymów 23 do 27.
	Porucznik	Na gruncie chor. Szyta 2 wł.	4	7 dymów z poddanymi (nr 28-34)
	Chorąży	Na [gruncie] Czyhyra 2 ½ wł., 2 puste ogrody		3 poddanych (nr 35-37)
	Dobosz Asanowicz	Na gruncie Chazbieja 1 wł.	1	
	Dobosz Aleksandrowicz	Na księdza Tatarzyna gruncie 1 wł.	1	1
	Towarzysze			

¹²⁹ A.Sang. 468/12, s. 6. Na dole strony dopisano: „Daszkowskie prawo, aby pokazała Chazbijewiczowa”.

¹³⁰ Dyspozycja opatrzona została rozbudowanym tytułem – „Dyspozycja chorągwi tatarskiej JP Chalębeka rtm. przez tegoż samego uczyniona w gruntach ulicy Tatarskiej, Chyżnikach i wsi Rozważu włók mających 50 i jedna w rewizji terażniejszej znajdujących się. Na każdej włóce międzyrzyczcy ludzie siewają z dziesięciny po ośmak sześć, do tychże włók pomiarki do każdej osobliwy, na których siada po ośmak cztery.

Oprócz włók łan nazwany Sekretarzowszczyzna na dni orania pług (?) [pługiem] min. sześćdziesiąt, część na siebie, część komu rozumiawszy porozdawał JP Rotmistrz, której by się godziło więc pomiarkowawszy na ludzi robiących pańszczyzną grunta kawałka nie mających, którzy poosiadali nizi [niżej] specyfikowani na gruntach tatarskich. Pomiarki inne Tatarowie u ludzi ciągłych pańszczyzną robiących poodbierawszy do swoich poprzywłaszczali pomiarków: inne JP Rotmistrz w niwki na swój użytek poprzyorywał jako towarzyskie, tak tesz i chłopskie pole na końcu ulicy Tatarskiej JP Rotmistrz na dni kilkanaście gdzie przed tym Tatarowie mieli po kawałku i *in usum appropriavit suum*. Patrz: A.Sang. 468/12, s. 9-15. Dyspozycja posiada także podtytuł na początku tabeli (s. 10) – „Regestr chorągwi JP Chalębeka rotmistrza, konie do służby według podania nizi [niżej] w leniach opisane, włuki y poddani w rewizji terażniejszej nizi opisane”. Źródło zawiera także nazwiska i imiona poddanych oraz dobytek.

27 ¹³¹	Bohdanowicz	Na swoim 1 wł., 2 ogrody puste	1	1
11	Bazarewski	2 wł.	2	2 puste chałupy po poddanych
23	Bazarewicz ¹³²	Na gruncie Waranzy ½ wł.	1	Pusta chałupa po Bezluskim
15	Chalębek, s. rtm.	1 ½ wł.	2	1
32	Haidarewicz	1 wł.	1	
10	Jachniewicz [Jachnowicz] Kasabura	Na gruncie Wiesnowskiego 1 wł.	2	3
31	Jachniewicz Rozwazki (?)	1 wł.	2	2
13	Jakubowicz, s. por.	1 wł.	2	2
	Januszewicz	na gruncie Szatkowskim ½ wł.	1	1
18	Januszewicz umarł, Buhai	1 wł.	2	3 poddanych i pusty ogród
31	Jachniewicz	Na Malesiowym gruncie ½ wł.	1	Pusty ogród
25	Murawski	Na Kieńskiego gruncie ½ wł.	1	
26	Murza	Na Kunduma gruncie ½ wł.	1	
8	Naramowicz	1 wł.	2	1 (nr 52)
20	Naramowicz			
30	Nowosielski	Na Jasińskiego gruncie 1 wł.	1	1 (nr 53)
12	Ponizowski Krzywy	1 wł.	2	2
6	Ponizowski	1 wł.	2	2
17	Rudziewicz	1 wł.	2	2
24	Sołytk	Na Juchniewiczza Momota ½ wł.		1 poddany, pusty ogród i ogród Tatarza Czorta
29	Safianowicz	Na Józefowicza gruncie ½ wł.	2	
28	Stebrowski	Na Muzaferowym ½ wł.	1	
5	Tomkiewicz (Tomkowicz)	Na Michniewiczowym ½ wł.		2 (nr 60, 61) i pusta chałupa
	Chazbijewiczowej	włoka		7 poddanych (nry 67-73)
				Łącznie poddanych 73

III. Tabela zbiorcza przedstawiająca dwa ostatnie etaty chorągwi złotej z 1762 r. i 1764 r. i chorągwi białej z 1762 r.

Podobnie jak we wcześniejszych załącznikach, nie próbowano dokładnie sprecyzować liczby miejscowości wymienianych w źródłach. Niektóre były opisywane zbiorczo. Spora ilość futorów i slobód, miejscowości o takich samych

¹³¹ Numery w pierwszej kolumnie są numerami Tatarów z powyższego rejestru.

¹³² Prawdopodobnie chodzi o Nazarewicza.

nazwach, a także ich przekręcenie i błędy pisarskie w znacznej mierze utrudniają identyfikację¹³³.

Analogicznie sprawa ma się z pisownią nazwisk. Zdarza się wiele przekręceń, błędów i różnych form. W jednym i drugim przypadku nie modyfikowano pisowni i nie rozstrzygano jej poprawności; pozostawiono ją zgodną z pisownią źródła. Np. zapisów: Zwierzchowscy i Zwirzechowscy nie sprowadzono do jednej formy.

Uwspółcześniono ortografię w tytułach zaczerpniętych ze źródeł i zastosowano skróty, tak w tekście głównym, jak i w przypisach, np.: “Regestr Chorogwi Tatarskiej Jasnie OX. J^omci Sanguszka Marszałka Nadwornego Wielkiego Xięstwa Litewskiego...” zapisano jako “Regestr chorągwi tatarskiej JOKs. Jmci Sanguszka marsz. nadw. WKL...”.

Zrezygnowano z określeń grzecznościowych. W chorągwi złotej mianem JW (Jaśnie Wielmożny) określono pułkownika Czackiego i kasztelana wyszogrodzkiego Giżyckiego.

Pozostali przed nazwiskami mieli W (Wielmożny). W chorągwi białej oficerowie byli W (Wielmożni), a pozostali JmP (Jegomość Pan). W poprawce etatu z 1764 r. stosowano wersję rozwiniętą WJP, oraz JW (Jaśnie Wielmożny) dla ważniejszych urzędników (np. kasztelanów). Książąt tytułowano zawsze JOX (Jaśnie Oświecony Książę – Sanguszkowie, Czetwertyńscy, Lubomirscy).

We wszystkich lekkich chorągwiach oficerowie nie Tatarzy mieli przed nazwiskami JP (Jegomość Pan). Np.: rtm. P Chalembek, rtm. JP Maszkowski. Wszyscy pozostali, w tym oficerowie Tatarzy – P (Pan).

1762 ¹³⁴			1764 ¹³⁵		
Chorągiew Złota Husarska					
Pułkownik Fr. Czacki, sta ngr. Pików w kapitulacji				Bez płacy	
Porucznik K. Chojecki, chor. żyt., 6000 zł kapitulacji			Hoiecki	Bez płacy	
Choraży S. Burzyński, cz. bielski, 3000 zł kapitulacji				Bez płacy	
Dobosz			Dobosz		
Trębacz			Dwóch trębaczy		
	Komp. konie	Szer. konie		Komp. konie	Szer. konie

¹³³ Jest to, zresztą typowy problem. Patrz np.: *Rzemieniecki K.* Sumariusz podatków dóbr dawnej Ordynacji Ostrogskiej z 1775 roku // *Острозька давнина.* – Острпир, 2016. – Вип. 5. – С. 159-173.

¹³⁴ ЦДІАК України. – Ф. 11, оп. 1, спр. 48, арк. 344-345. Chorągiew Złota Husarska Pułku Ordynacji Ostrogskiej.

¹³⁵ B.Czart. 2635 IV, s. 321-6. “Regestr służby wojennej i wyprawy pocztów Chorągwi Złotej Husarskiej Pułku Ordynacji Ostrogskiej”.

Chojecki, chor. żyt. – Samczyki i Ostrykowce	1	1			2
Burzyński, cz. bielski – Troszcza, Borkowce i Zielińce	1	2			2
			Sapieha, wda brzeski lit. – Szkarawka, Steczki, Kuczowka i Prohurówka, nr 1	1	3
			Sanguszko, marsz. nadw. WKL, sta krzem. – Czerniatyn, Czerniatynek, Orzechów i Wierzbówki, nr 2	1	4
			Lubomirski, płk w. kor. – Ulica (Ulcha?), Czerneluwka i Mońki, nr 3	1	6
Mikołaj Szaszkiewicz – Samczyńce	1	1	Cz. win., nr 8	1	1
Giżycki, klan wszgr. – Skowrodki, Kruhlik i Nowosielica	–	4	Również: Mołoczki, Hteneruwka?, Lielw?, Siułka i Beregielńce, nr 4	1	5
			Giżycki, klanic wszgr. – Krasnopol, Bezpieczna, Sedlisce (?) i Nosuwki, nr 5	1	2
Przyłuski, chor. zakroczymski – połowa Butowiec, Zabcza, Halijówka, Wolierka?	1	3	Zabcze, połowa Butowiec, Haleiuwki, Wolica, Ostruszek Nowy i Stary, Wisięki i Słobudka Ostrożańska, nr 6	1	7
Przyłuski, pkom. inf. – Kapustyn, połowa Butowiec	1	1	Nr 7	1	2
			Swidziński, sta lityński–Kisiele i Pisarzówka, nr 9		
			Żułkieski, pstol. zwgr. ¹³⁶ – Ihnatki, Werborodyńce i Beregiele, nr 10		
Czetwertyński – Pohoryła i Suszki	1	1	Sta utajk., Pochoryła Wyższa i Suszki, nr 13	1	1
			Pruszyński, cz. woł. ¹³⁷ – Hryniowce, nr 14		1
			Kunicki, klan chełmski ¹³⁸ – Derkacze i Bachłajki, nr 15	1	2

¹³⁶ Adam Zólkiewski. Patrz: *Nykiel B.* Urzędnicy województwa braclawskiego...

¹³⁷ Józef Pruszyński. Patrz: *Urzędnicy wołyńscy...* – S. 132.

¹³⁸ Stefan Kunicki. Patrz: *Urzędnicy województwa bełskiego i ziemi chełmskiej XIV-XVIII wilku / Oprac. H.Gmiterek i R. Szczygieł. – Kórnik, 1992. – S. 155.*

			Czermiński, sta drohomyski lub jego sukcesorowie – Czepieluwka, Wolica i Woskodarynice, nr 16	1	2
Grocholski, s. z. braci. ¹³⁹ – Tereszki i Malinki	1	3	Nr 12	1	2
Tomasz Szaszkiwicz – Beyzemuwka i futor Siemciat	1	1	Tylko Beyzymówka, Nr 17	1	1
			Iliński, sta żyt. ¹⁴⁰ – Wroblowka, Romanuwka, Szulayki, nr 18	1	4
Aleksander Grocholski – Pohoryła i Ostalce Wielkie i Małe	1	2	Miecz. kij. ¹⁴¹ – Pohoryła Niższa wraz z Ignacym Grocholskim z Niemierzyniec, Nr 19	2	2
Ignacy Grocholski – Niemierzyńce i Piaski (?)	1	2			
Ignacy Misiuna – Krajow	1	1	nr 20	1	1
Filip Misiuna – Kołodowa (?)	1	–	Misuna, pcz. poł. – Kołodezna, z Kolkowskim (Kozłowskim) (?) – Pawołoczka nr 22	–	1
Michałowski, pcz. braci. ¹⁴² – Stupnik, Halaki i Pohoryła	1	2	Halaki, Stupnik i Pohorylce, nr 21	1	2
Radliński – Kobyla	1	1	Sukcesorowie Radlińskiego, stol. busk. ¹⁴³ – Kobyla, nr 23	1	1
			Komoroski, pstol. czern. ¹⁴⁴ – Nowostawce, nr 24	1	2
Czczel – futor Krzywoszyniecki Roch Czczel – Rogińce	1		s. gr. bełski, nr 11	1	
Czczel – Kustowce i Słobodka druga	1	1	Czczelowie, stowie hajsyńscy i kiślacy – Rustowice, Roginice i Słobudki Roginieckie, nr 25	1	3
Pawsza, stol. kij. ¹⁴⁵ – Kamionka, Nowopol i Kuczynce (?)	1	1	Kamiąka, Kurczyńce i Nowe Pole, nr 26	1	2
Piaskowski – Medwedowka Mała i Wielka, Buchteje i Wołkony	1	2	wojski włod. ¹⁴⁶ – Medwedowka i Bolkuny, nr 28	1	2

¹³⁹ Michał Grocholski. Patrz: *Nykiel B.* Urzędnicy województwa braclawskiego...

¹⁴⁰ Jan Kajetan Iliński. Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 140.

¹⁴¹ Jako rzekomy miecznik w 1785 r. Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 39.

¹⁴² Krzysztof Michałowski. Patrz: *Nykiel B.* Urzędnicy województwa braclawskiego...

¹⁴³ Brak [w:] Urzędnicy bełscy i chełmscy...

¹⁴⁴ Wówczas brak [w:] Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego...

¹⁴⁵ Jan Pawsza. Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 64.

¹⁴⁶ Mikołaj Piaskowski. Patrz: Urzędnicy wołyńscy... – S. 127.

			Kamiński – Kołki, Olejniki, Zarudzie, Stroki, Ledochy i Trojanuwka, nr 29	1	5
Kamiński – Macewicz Wielkie	1	2	stol. mozyr. (?), nr 30	1	2
Cieszkowski – Mytyńce	1	1	nr 123	1	2
Cielecki – Ozdówka i futor Sierociny	1	1	Wojski bydż. ¹⁴⁷ Cielecki – Czaduwka, nr 31	1	1
Łow. zwgr. Michałowski ¹⁴⁸ – Chometyńce i Kałamarynka	1	2	Homutyńce i Katamarynka, nr 38	1	2
Wąsowicz – Wolica i połowa Klitenek	1	1	Wolica, z Dedyńskim – wspólna wieś Klitynki, nr 39	1	2
Mokronoski, straż. włk. kor. ¹⁴⁹ – Turczynówka	1	1	Mokronowski, cz. warsz., straż. pl. kor. – Turczynówka i Kniazin, nr 41	1	2
Franciszek Szaszkiewicz ¹⁵⁰ – Łazawa, Bałtaje i Jemce	1	2	Szaszkiewicz, skarb. win. – Łazawa, Bachlaie i Jance, nr 51	1	2
Trzeciak – Tatarynowka	1	1	Trzeciak, pcz. owrucki ¹⁵¹ – Tatarenowka, nr 43	–	2
			Pruszyński, stol. stdub. ¹⁵² – Korowińczyki, nr 44	1	1
			Popiel, klan sierpski ¹⁵³ – Ujezdźce i Mokre, nr 45	1	2
			Złotoliński – Złotolin, nr 46	1	1
Potocki – Buszcza	1	1	Pwoj. woł., nr 47	1	1
			Chor. i s. gr. kij. Bogdanowicz ¹⁵⁴ – Pilipówka, nr 48	1	1
			Miastkowski, cz. pozn. – Ulbarow, nr 49	1	2
			Malczeski, regent kor. – Mazypince, nr 50	1	1

¹⁴⁷ Brak [w:] Urzędnicy kujawscy i dobrzyńscy...

¹⁴⁸ Walerian Michałowski. Patrz: *Nykiel B.* Urzędnicy województwa braclawskiego...

¹⁴⁹ Brak [w:] Urzędnicy centralni i nadworni Polski XIV-XVIII wieku. Spisy / Oprac. Krzysztof Chłapowski, Stefan Ciara, Łukasz Kądziała, Tomasz Nowakowski, Edward Opaliński, Grażyna Rutkowska, Teresa Zielińska. – Kórnik, 1992. Prawdopodobnie chodzi o Andrzeja Mokronowskiego.

¹⁵⁰ Franciszek Szaszkiewicz. Patrz: *Nykiel B.* Urzędnicy województwa braclawskiego...

¹⁵¹ Andrzej Trzeciak. Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 89.

¹⁵² Brak [w:] Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy. – Warszawa, 2003. – T. 4 [Ziemia smoleńska i województwo smoleńskie XIV-XVIII wiek] / Oprac. H. Lulewicz, A. Rachuba, P.P. Romaniuk. – Warszawa, 2003.

¹⁵³ Józef Popiel, późniejszy klan lwowski. Patrz: Urzędnicy województwa ruskiego... – S. 119; *Burda E.* Popiel Józef // PSB. – Wrocław, 1982-1983. – T. 27. – S. 557-558.

¹⁵⁴ Łukasz Bohdanowicz. Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 22.

			Bobr, cz. brac. ¹⁵⁵ – Sujemy i Białoszow	1	2
Iliński – Maniowce i Paszytunce	1	2	Woj. kij. – Sudobycz, Maniowce, Buscza i Paszytunce, nr 53	1	3
			NN posesor – wsi Szepetyn i Studzianka, nr 54		2
			Urbanowski – Cepcewicze i Kidry, nr 55	1	2
Żaboklicki – Kotiurzyńce	1	1	Chor. owr. ¹⁵⁶ – Kotużynce, nr 56	1	2
Niezwojowski – Buraki i Słobodka	1	1	miecz. sanocki ¹⁵⁷ – Buraki, nr 57	–	2
			Ks. Szydłowski – Rasztówka, nr 58	1	1
			Sokuł, wojski grab. ¹⁵⁸ – Lisience i S. Krynica, nr 59	1	1
			Cyryna sta taborowski – Lemiesze i Andryaszowka, nr 60	1	2
			Russanowski, pcz. grab. ¹⁵⁹ – Radow, Dawidowka, Popuwka i Zyluwka, Nr 61		3
			Trzesniowski – Szwaryn, Jutor (?) i Tułowce, nr 62	1	1
			Tołkacz – Szepiuwka, nr 63	1	1
Szczodrowski – Hromowka i futtor Łankowce, z Brodowskim – z Ohijowce i Połowienniki	1	1	Hromuwka i Brodoski z Polowinnik, nr 64]	1	1
			Waniewicz – Maciewiczki, nr 65		1
			Czosnowski, sta salnicki – Korowicze, Michalenki, Melence i Wuytowce, nr 66	1	4
			Kmitowie – Krasuwka Dobuwka, Łopuszki; z Socharzewskim – Wielochow, z Hołowińskim i inemi posesorami - Sewruki i Strokuwka (?), nr 67	1	1

¹⁵⁵ Franciszek Bobr jako rzekomy cześnik ok. 1761. Patrz: *Nykiel B.* Urzędnicy województwa braclawskiego...

¹⁵⁶ Brak [w:] Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego...

¹⁵⁷ Brak [w:] Urzędnicy ruscy...

¹⁵⁸ Mikołaj Sokuł. Patrz: Urzędnicy bełscy i chełmscy... – S. 113.

¹⁵⁹ Świetosław Russanowski. Patrz: *Ibidem*, s. 106.

Wyleżyński – Koniuszki	1	1	Cz. bydż. ¹⁶⁰ , komendant z Huskowskim – część Buderaza, nr 32		1
			Karwicki, regent kor. – Karpowce, Kołosowka, Mizocz i Piwca, nr 33	1	4
			Sukcesorowie Preysa – Korczuwka, nr 34		3
			Skrzetuski, sta moji (?) – Krasnosiółka, Michałowka, nr 35	1	3
			Drzewieccy – Zozulince, Klitna, Pienkuwka i Łyczywka, nr 36	1	3
			Czaplic, pcz. kij. ¹⁶¹ – Szmerki, nr 37	1	1
Kopycki – Dracze	1	1	Nr 71	1	1
			Radzicki, s. zakroczym. – Szudły i Niemowice, nr 72	1	2
			Hołowińscy z synowcem – Lucheza, nr 73	1	1
			Łebkowski – Łatodynce, nr 74	1	1
			Jakowiczowie – Napaduwka, nr 75	1	
			Rusiecki – Łebedy, z Płońskim – Toczewiki, nr 76	1	1
Podhorodecki – Raczki, <i>ad presens</i> Kamiński	1	1	Kamiński, cz. wiski – Raczki, nr 42	1	1
Wróblewski – Radkowice i Futory	1	1	Wróblewski – Radkowce i futory: Feniki, Wesołowka i Danicze, nr 77	1	1
			Kołyisko – Sewruki i Rzesniuwka, nr 78	1	2
			Orlewski, pod. (?) czern. – Rosołowce i Jaworowce, nr 79	1	2
Malinowski – Lipna	1	1	Malinowski, pcz. infl. ¹⁶² – Lipna, z Kamińskim – Wesczykus, nr 80	1	1
			Kuczewscy – Ławrynowce, nr 81	1	2?
			Potrykowski – Ordyńce, nr 82	1	1
			Zwierzchowscy bracia – Sączyńce, nr 83	1	1

¹⁶⁰ Brak [w:] Urzędnicy kujawscy i dobrzyńscy...

¹⁶¹ Celestyn Czaplic. Patrz: Urzędnicy kijowscy, s. 44.

¹⁶² Józef Malinowski, wójt krzemieniecki. Patrz: Urzędnicy inflancy... – S. 143.

			Tomaszewski – Zulin i Wolka Zulińska, nr 84	1	1
Sadowski – Sosnówka	1	1	nr 85	1	1
Wyżga – Katyszcze	1	1	Kutyszcze, nr 86	–	1
Kiełczewski – Kutyszczyki (?) Małe i Słobodka	1	1	Kiełczowski, sta kachor. [licki?] – Kutyszcze, nr 87	1	1
			Makowski – Maniowy, nr 88		1
Roźniatowski – Wierzniaki? i Paszowice?	1	1	Wierzchniaki i Popowce, nr 89	1	2
			Poroski (Brodzki) (?), s. krzem. ¹⁶³ – Kamień, nr 90	1	1
Kwaśniewski – Zerebki	1	1	Żerebki, Hołoniewiczze i Lipno, nr 91	1	2
			Hoynacki – Horochow i Klityscze, nr 92	1	1
			Zwolski – Curkow i Omelana, nr 93	1	2
Słowiński – Jasnogrod	1	1	Słotwiński – Jasno Gród, nr 94	1	1
			Karski – Hrymiacz, z Korzenioskim – Tubło, nr 95	1	1
			Szczepanowski – Załuże, z Trzebuchowskim – Zawale, nr 96	1	1
			Dubiski – Podłużna, Turbin i część Hołowina, nr 97	1	2?
			Jabłonowski – Mączyńce, nr 98		1
			Zakrzewski – Niemierzyńce, nr 99	1	1
			Czechowicz – Jędyki, nr 100	1	1
			Wyleżyński, chor. woł. ¹⁶⁴ – Dubyszcze, nr 101	1	2?
			Krajewski – Kropiwna, nr 102	1	1
			Janiszewski – Kieryjówka, nr 103		1
Wyhowski – Pedyunki i Słobódka alias Wygnanki	–	2	Wykoski – Podyunki i Słobodka, nr 104	1	1
Chojcecki, stol. liwski – Szczerbina i Kosmaczówka	–	1	Szczerbiny z posesorem Popławskim, nr 115	1	–
Trypolski – Hruszka	–	1	sędzic z. kij. ¹⁶⁵ , Hruszki, nr 27	1	1
Bielski – Lulince	1	1	nr 105	1	1
			Iwański – Mowczany, nr 106		1

¹⁶³ Pisownia niepewna. Brak. [w:] Urzędnicy wołyńscy...

¹⁶⁴ Andrzej Wyleżyński. Patrz: Urzędnicy wołyńscy... – S. 130.

¹⁶⁵ Może Michał Trypolski – sędzia od 1765 r.? Patrz: Urzędnicy województw kijowskiego i czernihowskiego... – S. 56

			Socha Chomętowski – Hrehoruwka, nr 107	1	1
Kosiński – Chyżyńce	–	1	Mierzyńce, nr 108	–	1
Woronicz – Stowpow (?)	–	2	Woronicz, s. żyt. ¹⁶⁶ – Stółpow, nr 109	1	2
			Sadoski – Kostęć (?), nr 110		1
Jastrzębski – Łaszki	1	1	nr 111	–	1
			Peretiatkowicz – Krasnosiołka i Niemierowka, nr 112		1
			Bośniacki – Holinki, nr 113	1	1
			Szultzowie – Urwena i Buderaz, nr 114	1	1
			Wroblewski – Iwankowce, z Olszańskim z Kestenia (?), nr 116	1	1
			Boroski – Weremiiuwka, nr 117	1	1
			Sobieszczańscy – Sorokoduby, nr 118	1	1
			Stępkowski, klanic żarnowski ¹⁶⁷ – Żerebki, Tiutunniki i Horodyszcze, nr 119	1	2
			Kliszczeski – Mośce, nr 120		1
			Goski – Nomejki, nr 121	1	1
			Galicz – Lemieszuwka, nr 122	1	1
			Sagatowski – Babuszki i Dacki, nr 124	1	1
			Lubaroski – Popowce, nr 125	1	1
			Rakoski – Kolubabince, nr 126	1	1
Boreyko – Pisarzuwka	1	1	Pisarzuwka, nr 128	1	1
Świeykowski – Żabokrzycza i Olcha	–	2	Szweykowski, pod. czer. (?), nr 138	1	2
Boreyko – Markowce	1	1	Nr 127	1	2
			Błędowski z Itryscenek (?), nr 129	1	2
			Strutyński – Brykule i Markowce, nr 130	1	2
			Morgulcowie bracia – Kuskow, nr 131	1	1
			Wolański, pisarz gr. ngr. – Karabiscze, nr 132	1	1

¹⁶⁶ Ignacy Woronicz, sędzia gr. żyt. Patrz: Ibidem, s. 336.

¹⁶⁷ Józef Gabriel Stępkowski. Patrz: *Kamińska A. Józef Gabriel Stępkowski (Stępkowski) // PSB. – Kraków, 2004-2005. – T. 44. – S. 385-392.*

			Brzeziński – Borsczuwka, nr 133	1	1
			Semianoski, sta korabiowski – Postuina, Studnie i Studeka, nr 134	1	6
			Małachowski, krajczy kor. ¹⁶⁸ – Wolica, nr 135	1	2
			Dzierzbicki – Werbeze i Micek, nr 136	1	3
			Boruchowski – Zozulińce, nr 137	1	1
			NN posesor – Skarawka Mała, nr 139		1
			NN posesor – Bratałów Mały, nr 140	1	1
			NN posesor – Kowalenki i Kutysze, nr 141	1	1
			Pruszyński – Ceceniówka, nr 142	1	1
			Żardecki – Wasylówka, nr 143	1	1
			Viktor Iliński – Swibuki, Kęczyński? – Bidaczówka, nr 144	1	1
			Jenicz – Beresztowiec, z Lechowiczem i Penczalskim – Buteiki, nr 145		1
			Brodoski – Ohijowce, nr 146		1
			Horain – Moscza, nr 147	1	1
			Krajewski – Zawidow, Bezemenna, Pieczony Futor, nr 148	1	2
			Korneloscy bracia – Napadówka, nr 149	1	1
			Cieszkoski – Libki, nr 150	1	1
			Głęboski – Wolica, Peczyska, Hrycyki, nr 151	1	3
			Szydłoski – Horodec, Semerynki, Arebeninka i Pięki, nr 152	1	6
			Kochanoski – Paszkowce (?), nr 153	1	1
			Biernadzki – Koroczenki, nr 154	1	1
Grabianka – Bratałów	1	1	Grabianka, pkom. czerski – Bratałów Wielki, nr 4	1	1

¹⁶⁸ Adam Leon Małachowski. Patrz: Urzędnicy centralni i nadworni Polski... – S. 67; Zielińska Z. Małachowski Adam Leon // PSB. – Wrocław, 1974. – T. 19. – S. 386-388.

Pruszyński – Motrunki	1	1	Garliński – Semenowka, z Pruszyńskim – Motrunki, nr 69	1	1
Wyleżyński – Kulczynki	1	1	Wyleżyński – Kolecunki, nr 70		
Klityński – Klitynki	–	2	Klitenka, nr 68	1	1
Zabłocki – Indyki	–	2			
Sakowiczowie – Napadowka	1	1			
Razem kompanii i szeregowych	50	80		133	258
Chorągiew Biała Pancerna¹⁶⁹					
Rtm. Brodowski, łow. czern.					
Por. Grocholski, miecz. kij.					
Chor. Brzozowski, miecz. zatorski					
Dobosz					
Janiszewski z gruntem Gruszeckiego	1	1			
Michałowski	1	1			
Lasocki z gruntem Sługockiego	1	1			
Wróblewski z gruntem Popławskiego	1	1			
Ciołkowski z gruntem Makarewicza	1	1			
Dulanowski	1	1			
Domaracki z gruntem Osmulskiego	1	1			
Lubieniecki z gruntem Jachimowskiego	1	1			
Żerdecki	1	1			
Rakowiecki	1	1			
Kliszczewski	1	1			
Silicz z gruntem Witosławskiego	1	1			
Rakowski	1	1			
Brzozowski	1	1			
Brzozowski tenże z gruntu drugiego	1	1			
Bagiński	1	1			
Zwierzchowski	1	1			
Zwierzchowski tenże z gruntu drugiego	1	1			
Makowiecki	1	1			
Makowiecki tenże z gruntu drugiego	1	1			
Siedlecki	1	1			
Rakowiecki	1	1			
Iwański	1	1			
Łossowski	1	1			
Kreczmer	1	1			
Kompania i szeregowi z Michałowiec i Warakowiec	25	25			

¹⁶⁹ ЦДІАК України. – Ф. 11, оп. 1, спр. 48, арк. 345-346.

IV. Regulamin płacy wojska polskiego autoramentu pułku Ordynacji Ostrogskiej z 1762 r.¹⁷⁰

IV.1. Taryfa na żołd oficerów chorągwi husarskiej

Miejscowość	Intrata	Czwarty grosz, zł.
Miasto Stepań z przedmieściami Dworcem, Korostcem, Złożną Wołoską i Stawkiem	19665	4761
Miasto Biczal, Gwizdze, Kopijów, Uliszcza, Jankowce, Lubasze, Pereminka i Rokitna	10712	2678
Kryczyłsk – wieś Piaskowskiego	6244	1561
Razem	36621	9000

Porucznik husarski miał dostawać 4 761 zł ze Stepania z przyległościami i 1 239 zł z Biczela z przyległościami, chorąży zaś 1 439 zł z Biczela i 1 561 zł z Kryczyłska¹⁷¹.

IV.2. Taryfa na chorągiew pancerną białą i kapitulacje oficerom¹⁷²

Miejscowość	Intrata	Czwarty grosz, zł	Na chorągiew
Miasto Konstantynów Stary, Staryki, Nowiki i Swinna	44566	11141	4288
Miasto Kuźmin	17447	4362	4362
Wieś Semerynki	2006	251	251
Razem	63019	15753	8900

IV.3. Rejestry chorągwi lekkich tatarskich w pułku OO

Pierwsza chorągiew mająca żołd i lokację w Motrunkach, na Tatarskiej ulicy, w Konstantynowie i Dembowcach			Druga chorągiew mająca żołd i lokację w Sachnowcach i Malkach w kluczu konstantynowskim		
	Kompania konie	Szeregowi konie		Kompania konie	Szeregowi konie
Rtm. Chalembek			Rtm. Maszkowski		
Por. Chalembek			Por. Siemaszko		
Chor. Dąbrowski			Chor. Putiatycki		
Dobosz			Dobosz		
Chalembek	1	1	Szablowski	1	1
Musztafa	1	1	Jankiewicz	1	1

¹⁷⁰ ЦДІАК України. – Ф. 11, оп. 1, спр. 48, арк. 345-347 зв.

¹⁷¹ Там само. – Арк. 346 зв.

¹⁷² Rotmistrz powinien odbierać i wypłacać żołd w dwóch ratach.

Janowicz	1	1	Woroniecki	1	1
Chromowicz	1	1	Sołtyk	1	1
Dąbrowski	1	1	Siemaszko	1	1
Woyna	1	1	Cybulski	1	1
Jasiński	1	1	Rosołowski	1	1
Chalembek	1	1	Małecki	1	1
Buczacki	1	1	Cyliński	1	1
Rudnicki	1	1	Lasota	1	1
Janicki	1	1	Maciejewski	1	1
Kaniewski	1	1	Gąsiewski	1	1
Zabłocki	1	1	Kosmaczewski	1	1
Zywiło	1	1	Winnicki	1	1
Jan Zywiło	1	1	Sołtyk drugi	1	1
Razem	15	15	Razem	15	15

Trzecia chorągiew mająca żold i lokację w Sulżynie i Dworcu w kluczu konstantynowskim			Czwarta chorągiew mająca żold i lokację na przedmieściu Ostrogskim i we wsi Rozwazu w kluczu ostrogskim		
	Kompania konie	Szeregowi konie		Kompania konie	Szeregowi konie
Rtm. Omieciński			Rtm. Leśniowski		
Por. Remiszewski			Por. Bigulski		
Chor. Jasiński			Chor. Chalembek		
Dobosz			Dobosz		
Jankiewicz	1	1	Sołtyk	1	1
Kasymowicz	1	1	Ostrowski	1	1
Kłodnicki	1	1	Bogdanowicz	1	1
Białobrzyski	1	1	Ponizowski	1	1
Rybczyński	1	1	Lelak	1	1
Rużycki	1	1	Janusiewicz	1	1
Niepokulczycki	1	1	Wermiński	1	1
Smielan	1	1	Jasiński	1	1
Pienkowski	1	1	Tupalski	1	1
Wiszowaty	1	1	Halasiewicz	1	1
Wyhowski	1	1	Barszczewski	1	1
Pióro	1	1	Szachmancer	1	1
Wolski	1	1	Hursa	1	1
Lambarski	1	1	Jasiński drugi	1	1
Wyhowski drugi	1	1	Romanowicz	1	1
Razem	15	15	Razem	15	15

IV.4. Taryfy sum pieniężnych przeznaczonych na chorągwie lekkie

IV.4.1. Taryfa na chorągiew lekką rtm. Chalembeka

Dawna płaca	Zł	Dodatek ¹⁷³	Zł
Z arendy starokonstantynowskiej	520	Z miasta Konstantynowa	800
Od poddanych klucza bazaliskiego	346	Z miasta Czudnowa	200
Od poddanych klucza czudnowskiego	900	Z miasta Ostroga	200
Od poddanych klucza pikowskiego	100		
Od Żydów z Ostroga – Krasnej Góry	74		
Od poddanych miasta Kuźmina	260		
Całość dawnej płacy	2200	Całość dodatku	1200

IV.4.2. Taryfa na chorągiew lekką rtm. Maszkowskiego

Dawna płaca	Zł	Dodatek	Zł
Z zamku stepańskiego	180	Z miasta Konstantynowa Starego	200
Z Werbcza Wielkiego	78	Z Czudnowa	1000
Z Werbcza Małego	100		
Od poddanych z Kryczelska	480		
Z Horodca z Sweryniem	420		
Z Cepcewicz Wielkich i Małych	276		
Z Skidrów	60		
Z Bereźnicy i Rudni	396		
Z arendy konstantynowskiej	110		
Z Wilska	100		
Całość dawnej płacy	2200	Całość dodatku	1200

IV.4.3. Taryfa na chorągiew lekką rtm. Omiecińskiego

Dawna płaca	Zł	Dodatek	Zł
Z miasta Stepania	260	Z Czudnowa	1400
Z Tryskin i Remczyc	260	Z Konstantynowa	500
Z Korostowa	90	Z Dubna	500
Z Wołosza	14		
Z Mycków d... (?)	168		
Z Złaznego i Stawby	60		
Z miasteczka Deraźnia	142		
Z Majdanu	12		
Całość dawnej płacy	1006	Całość dodatku	2400

¹⁷³ Dodatki wyznaczono tak, aby suma ze starą płacą wyniosła 3400 zł na każdą chorągiew.

IV.4.4. Taryfa na chorągiew lekką rtm. Leśniowskiego

Dawna płaca	Zł	Dodatek	Zł
Z miasta Czudnowa	690	Z Ostroga	1800
Z miasta Pikowa	180		
Z Swinny	40		
Z miasta Konstantynowa	200		
Z miasta Kuźmina	140		
Z Zapadyniec	84		
Z miasta Krasifowa	266		
Całość dawnej płacy	1600	Całość dodatku	1800